

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra výchovy ke zdraví

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra výchovy ke zdraví

**Výzkum hodnotové orientace u studentů středních škol a odborných učilišť
a návržení intervenčního programu**

Bakalářská práce

Autor: Romana Jandová

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Výchova ke zdraví

Vedoucí práce: Mgr. Petra Vojtová, Ph D.

České Budějovice, January 2013
University of South Bohemia in České Budějovice
Faculty of Education
Department of Health Education

Value Orientation Research in Students from Secondary School and High School.
Design of the Intervention Program
Bachelor Thesis

Author: Romana Jandová

Study programme: Specialization in Education

Study of branch: Health Education

Supervisor: Mgr. Petra Vojtová PhD.

České Budějovice, January 2013

Jméno a příjmení autora: Romana Jandová

Název bakalářské práce: Výzkum hodnotové orientace u studentů středních a odborných učilišť a návržení intervenčního programu.

Vybrané lokality: České Budějovice

Pracoviště: Katedra výchovy ke zdraví, Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Petra Vojtová, Ph. D.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2013

Abstrakt:

Bakalářská práce se zabývá hodnotovou orientací studentů středních škol a středních odborných učilišť. Cílem je zmapovat jejich hodnotovou orientaci a následně na základě výsledků výzkumu navrhnout intervenční program podporující zvnitřnění žádoucích hodnot.

Teoretická část zahrnuje systematickou rešerši dostupné literatury o hodnotách a jejich hierarchii, o věkovém období adolescence, o způsobech a možnostech vzdělávání studentů daného věkového období v české Republice a o roli školy při utváření hodnot a jejich interiorizaci.

Hlavní metodou práce praktické části je vlastní dotazník hodnotící hodnotovou orientaci studentů vybraných středních škol a středních odborných učilišť, na základě jehož výsledků byl navržen intervenční edukační program. Výsledky jsou uvedeny pro lepší přehlednost v písemné a v grafické formě. Navržený program je podrobně popsán a jsou zde uvedeny konkrétní ukázkové výukové jednotky na daná témata pro rozvoj žádoucích hodnot studentů. Program by se mohl stát výukovým materiálem pro učitele výchovy ke zdraví a jiné příbuzné obory.

Klíčová slova: hodnoty, hodnotová orientace, střední odborná učiliště, adolescence, intervenční program.

Name and surname: Romana Jandová

Title of Bachelor Thesis: Value Orientation Research in Students from Secondary School and High School. Design of the Intervention Program.

Chosen locations: České Budějovice

Department: Health Education, Faculty of Education, University of South Bohemia in České Budějovice

Supervisor:Mgr. Petra Vojtová PhD.

The year of presentation: 2013

Abstract:

Thesis deals with the value orientation of students in secondary schools and secondary vocational schools. The aim is to map their value system and then based on the results of research to design an intervention program to promote internalization of values desired.

The theoretical part includes a systematic search of the available literature values and their hierarchy, the age period of adolescence, the ways and possibilities of educating students given age period and the role of schools in shaping values and their internalization.

The main method of the practical part of the work is own questionnaire assessing the value orientation of students in selected secondary schools and secondary vocational schools. On the basis of the results was designed educational intervention program. Results are shown for better clarity in written and graphical form. The program is described in detail. There are given a specific samples teaching unit on the topic for the development of desired values of the students. The program could become educational material for teachers of health education and other relatives.

Keywords: values, value orientation, secondary vocational schools, adolescence, intervention program.

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci „Výzkum hodnotové orientace u studentů středních a odborných učilišť a návržení intervenčního programu“ vypracovala samostatně pod odborným vedením Mgr. Petry Vojtové Ph.D., pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích, 2. ledna 2013

.....
Romana Jandová

Poděkování:

Děkuji Mgr. Petře Vojtové Ph.D. za odborný dohled a rodině za podporu při psaní práce.

Obsah

Obsah.....	8
1. Úvod.....	10
2 Teoretická část.....	11
2.1 Hodnoty a význam etiky při utváření hodnot	11
2.2 Hodnotový systém společnosti a hodnotový systém jedince.....	13
2.3 Role školy při utváření hodnot dospívajícího	14
2.4 Adolescence	16
2.5 Psychologické, sociální a pedagogické vymezení pojmu.....	17
2.6 Možnosti vzdělávání adolescentů v ČR.....	20
2.7 Sekundární vzdělávání	22
2.8 Organizace středního vzdělávání	23
2.9 Zdraví jako hodnota lidské existence.....	23
2.10 Determinanty zdraví.....	25
2.11 Program Zdraví 21, cíl čtvrtý, „Zdraví mladých“	26
3 Cíl, úkoly práce a odborné otázky.....	27
3.1 Cíl práce	27
3.2 Metody práce.....	27
3.3 Úkoly práce	28
3.4 Postup při tvorbě práce.....	28
3.5 Odborné předpoklady.....	29
3.6 Harmonogram výzkumu.....	29
4 Praktická část.....	30
4.1 Charakteristika pracovního souboru	30
4.2 Konstrukce a popis dotazníku	31
4.3 Organizace praktického šetření.....	31
4.4 Realizace praktického šetření.....	32
4.5 Výsledky a diskuze	32

5 Navržený intervenční edukační program	41
6 Závěr.....	45
7 Seznam literatury.....	47
8 Seznam elektronických zdrojů.....	49
9 Seznam příloh.....	50

1. Úvod

Téma jsem si vybrala hlavně proto, že se zajímám o pohled současného dospívajícího člověka na jeho okolní svět, životní styl adolescentů a jejich názory. Především je pro mne osobně ale tato problematika velmi zajímavá a ráda bych se zabývala tematikou hodnot dnešní mládeže hlouběji.

V posledních letech probíhá čím dál více průzkumů, týkajících se mladých lidí, jejich postojů, hodnot, pohledů, problémů lidstva i jejich řešení. Během této doby se společnost a její běh neuvěřitelně změnila, změnily se hodnotové žebříčky, tradiční postoje a do popředí se dostaly hodnoty úplně jiné. Ráda bych zjistila realitu současné doby a nahlédla do životních priorit současné mládeže. Starší generace je touto problematikou často zaskočena, nechápe myšlení současné společnosti, ani činy současných mladých lidí. Domnívá se, že dříve vyznávané hodnoty jsou dnes přehlíženy a do popředí se dostávají hodnoty jiné, méně a více sobecké.

Práce se v teoretické části zabývá rešerší odborné literatury pojednávající o problematice hodnotového žebříčku současných dospívajících studentů, hodnotách obecně, o daném věkovém období a o roli školy při tvorbě hodnot u studentů. Také teoretická část vysvětluje význam zdraví pro dnešní společnost a specifikuje hodnotu zdraví, která je jakým si stavebním kamenem pro hodnoty ostatní.

V praktické části jsou uvedeny výsledky analýzy hodnotové orientace studentů vybraného vzorku, pro lepší znázornění uvádím k výsledkům grafické znázornění a diskusi k jednotlivým výsledkům dotazníku.

Stěžejní částí této práce bylo navrhnout možnou intervenci, která by formovala hodnoty současných studentů na hodnoty společensky žádoucí a zvnitřnila u jednotlivých studentů žádoucí hodnotový systém.

Intervenční program je výukového a výchovného charakteru. Je určen pro vyučující Výchovy ke zdraví a jiných oborů, zabývajících se problematikou zdraví, hodnot a hodnotové orientace současné mládeže. Intervenční edukační program se skládá z deseti vyučovacích jednotek, kdy je každá podjednotka věnována jedné z žádoucích hodnot s cílem zorientovat studenta v problematice, posílit u něj žádoucí hodnotu a pokusit se hodnotu také u studentů zvnitřnit. Poslední podjednotka intervenčního pohybového programu je věnována opakování hrou a soutěžní formou.

Celá práce mi byla velikým přínosem a mohla by být užitečnou pro řadu pedagogů a vyučujících v problematice výchovy ke zdraví.

2 Teoretická část

2.1 Hodnoty a význam etiky při utváření hodnot

„Hodnota je to, o co se má člověk snažit, co stojí za to, aby se stalo předmětem chtění“ (František Krejčí)

Hodnota je nebo patří mezi kategorie, která je zkoumána řadou oborů, mezi které patří filozofie, sociologie, psychologie a v poslední době i pedagogika (Miňhová a kol., 1992).

Definice a význam hodnot

Jednu z prvních definic pojmu hodnota je možno objevit u Kluckhohna. Tento americký antropolog jako první chápal hodnoty jako pojetí individua nebo charakterizující skupinu, kterou ovlivňuje výběr prostředků a cíle jednání ve vztahu k možnostem, které jsou k dispozici. Velice cenná a tradiční je také definice Adlera, který považoval hodnoty za jakési vodiče lidského počínání, které výraznou měrou zasahují do lidského chování (in Miňhová, 1992).

Kučerová (1996) pak vnímá hodnoty jako něco, *„co je k životu nutné, potřebné a užitečné, čeho si vážíme, co obdivujeme, co ctíme, i to, co milujeme, co je nám drahé, milé, co je blízké našemu srdci“ (Kučerová, 1996, s. 45).*

Hodnoty lze chápat v širším nebo v užším smyslu slova. Buď jimi máme na mysli vše, co přináší uspokojení, co uspokojuje naše potřeby a zájmy, nebo máme na mysli hodnoty v užším smyslu slova, tedy základní kulturní kategorie, které odpovídají našim vyšším tendencím, normám, ideálům, zvláště sociálním, mravním a estetickým. V prvním případě máme na mysli spíše významy věcí, jejich důležitost či naše priority, které věcem a jevům přisuzujeme. V druhém případě pak máme na mysli skutečné hodnoty (dobro, krása, pravda, spravedlnost, poctivost, moudrost atd.), tak jak jsou pojímány etikou a axiologií (Horák a kol., 2001).

Podle Rozsypalové a kol. (2003) je hodnota přímo názor na to, co je pro nás žádoucí a dobré, či na to, co je nežádoucí a zlé.

Význam hodnot v souvislosti s motivační strukturou charakterizuje Linhart jako hlavní hybnou sílu v motivační struktuře člověka právě to, co je pro něho subjektivně nejdůležitější, a k čemu nejvýrazněji směřuje. Rokeach zase považuje hodnotu za trvalou víru v to, že způsob specifického chování nebo účel bytí je osobně nebo společensky upřednostňován před svým opakem nebo svou antihodnotou. V pojetí Říčana jsou hodnoty velmi příbuzné se zájmy. Mají však obecnější povahu a rozdíl mezi nimi je v tom, že hodnota je přijímána jako norma, má normativní charakter (in Miňhová, 1992).

Hodnoty určují naši volbu. Řídíme se tím, co pro sebe považujeme za vhodné a co pro nás má nějaký význam. To ovšem neznamená, že to co považujeme my za hodnotu, je hodnotou obecně uznávanou (Rozsypalová a kol., 2003).

Faktory ovlivňující vznik hodnot

Nově vznikající vztah mezi člověkem a předmětem nebo jevem působí na rozvoj lidské osobnosti. Lidský faktor má při vzniku hodnot rozhodující význam. Předmět nebo jev nabývá hodnoty, nabývá-li lidského smyslu a začleňuje-li se do společenského procesu. Hodnota je proto vždy spojena s člověkem a jen člověk dává předmětům význam, a to způsobem, že si k předmětům vytváří vztah. Hodnota pak získává své místo v historickém procesu vývoje lidstva a je začleňována do soustavy lidských vztahů. Co se týká přijetí nebo nepřijetí hodnoty je závislé na řadě faktorů. Velký význam v tomto procesu sehrávají nositelé hodnot. Za tyto nositele je možno považovat například rodiče, přátele, populární osoby atd. Velice významnou roli zde právě pro dospívající jedince sehrávají učitelé (Miňhová a kol., 1992).

Dalším významným a neopomenutelným činitelem utvářejícím hodnoty jedince je etika.

Etiku můžeme charakterizovat jako nauku, která se zabývá jednáním jedince v lidském společenství a která usiluje o objasnění principu a hledisek, které toto jednání činí odpovědným. Etika, jakožto odvětví filozofie, reprezentující vztah člověka ke světu“ (Jankovský, 2003, s. 21), je ovlivňována obecnými otázkami o životě a jeho smyslu, „zkoumá mravní rozhodnutí lidí a způsoby, kterými se je snaží odůvodnit“ (Thompson,

2004, s. 11). Velmi výstižná je myšlenka Levyho (1993), která říká, že etika představuje aplikaci hodnot do lidských vztahů a transakcí. Zde je patrný význam etiky při utváření hodnot jedince a celé společnosti.

2.2 Hodnotový systém společnosti a hodnotový systém jedince

Při řešení problematiky hodnot je možno se setkat s pojmy, jako jsou hodnotový systém společnosti a hodnotový systém jedince. Systém hodnot ovšem nelze považovat za něco neměnného, jelikož se s vývojem společnosti mění. Do změny hodnotového systému jedince se promítají stále se měnící podmínky života každého jedince, přinášející nové zkušenosti vedoucí k tvorbě nových hodnot. Zároveň je třeba si uvědomit, že naprostou většinu vlastních hodnot si nevytváří člověk sám, ale setkává se s nimi jako s hodnotami hotovými. Hodnoty, se kterými se pak jedinec setkává, buď přijímá a zařazuje je do svého hodnotového systému, nebo je prostě nepřijme (Miňhová a kol., 1992).

Hodnotová orientace

Zaměření hodnot určitým směrem se říká hodnotová orientace. Ta ovšem není u všech lidí stejná a nemusí vždy vyznít kladně. Hodnotové orientace jsou podmíněné city a také morálními hledisky (Rozsypalová a kol., 2003).

Hierarchie hodnot

Hodnoty, se kterými se jedinec setkává a které v nějaké podobě přijímá, jsou podřízeny určitému systematizovanému, záměrnému a často hierarchizovanému výběru. Přijímání hodnot, hierarchie hodnot a hodnotový systém každého jedince podléhá věkovým zvláštnostem. Mladý člověk klade důraz na jiné hodnoty, než člověk dospělý. Tvorba vlastního hodnotového systému podléhá především profesnímu zaměření, celkovému vývojovému trendu společnosti, životním zkušenostem, životu v rodině atd. (Miňhová a kol., 1992).

2.3 Role školy při utváření hodnot dospívajícího

Ráda bych tuto kapitolu uvedla citací, která výstižně představí obsah tématu, kterým bych se chtěla v následujících pár odstavcích zabývat.

„Úkolem školy je společnost tvořit“ (Horák a kol., 2001, s. 6).

Rozlišovat to, co je dobré a co je špatné, užitečné či škodlivé, krásné či škaredé se učíme ve společnosti, v určitém sociálním a kulturním prostředí (Rozsypalová a kol., 2003).

Za účelem zachování a dalšího rozvoje kultury plní výchova funkci přenosu objektivních hodnot ve společnosti. Jelikož je ve svém jednání člověk motivován, nemůže mu být podnětem k uvědomělé činnosti něco, co nepovažuje za hodnotné (Kučerová, 1996).

Teoretické výzkumy ukazují, že výchova je možná v případě, je-li založena na hodnotovém přístupu. Za příznivých okolností bude probíhat pedagogická interakce a komunikace ve vzájemném předávání hodnot vychovávaných a vychovávajících, čímž jsou splňovány předpoklady pro růst a zrání osobnosti (Kučerová, 1996).

„Změny v oblasti rozvoje společnosti ve svém důsledku nutně vedou k zamyšlení nad tím, co by mělo být ve středu zájmu pracovníků v oblasti pedagogiky, specificky v oblasti koncipování výchovy“ (Pelikán, 2007, s. 29).

Jedním z nejvýraznějších stimulátorů v oblasti záměrného působení na jedince je škola. Čím déle jedinec školu navštěvuje, tím se mu otevírají větší možnosti. Je otázkou, jak této možnosti jedinec využije a jak se odrazí v jeho hodnotovém systému! Jak již bylo konstatováno, velice významným činitelem v oblasti utváření hodnot je právě učitel, který bývá často objektem nápodoby a s nímž se řada žáků identifikuje. Učitel se stává vzorem, či objektem nápodoby. Také záleží na oblibě vyučovaného předmětu. Literatura řešící problematiku hodnot objevuje velice těsné souvislosti mezi hodnotami, potřebami, zájmy, postoji, cíli a ideály (Miňhová a kol., 1992).

Škola je tedy institucí, představující přirozený předmět zájmu společnosti i jednotlivců právě pro její funkci formování společnosti v kontextu jejích proměn. Velmi se mi líbí vysvětlení funkce školy Průchy (2009), který ji vnímá především jako naplňování potřeb společnosti, kam nepochybně řadíme i formování žádoucích hodnotových systémů jedinců, kteří jsou její nedílnou součástí.

Funkce školy by měly být kompatibilní se směrem společenského vývoje. To znamená, že některé společenské hodnoty může přijímat, jiné negovat tím, že si vytvoří vlastní systém hodnot v souladu s její etickou orientací. Potřeba hodnot a utváření hodnotových systémů je životně důležitá pro celou naši civilizaci. To je další důvod, proč se stává hlavním problémem škol. Jasný hodnotový systém je nezbytný pro celou koncepci a výchovně vzdělávací program školy. Stává se tedy součástí jak obsahu učiva, tak i kurikulárních programů. Obsah vzdělání se mění v závislosti na měnící se společnosti. Vzdělání, jak víme nezahrnuje jen osvojené poznatky (učivo), ale také právě hodnotovou orientaci, přesvědčení a postoje žáků, zájmy, které se promítají do jejich chování a jednání. Hodnoty jsou tou částí učiva, která formuje vztah žáka ke světu a která se utváří v rámci jeho poznávací činnosti (Horák, 2001).

Jedním z evropských trendů, jež jsou patrné také v dokumentech české vzdělávací politiky je příklon ke klíčovým kompetencím. Klíčové kompetence se mají stát nástrojem proměny encyklopedického vzdělávání, zahrnují schopnosti, dovednosti, postoje, hodnoty a další charakteristiky osobnosti, které umožňují člověku jednat adekvátně a efektivně v různých životních a pracovních situacích (Janík a kol., 2010).

Je kladen důraz na úkoly současné školy, kterým je tedy nejen vzdělávat, ale především vychovávat a formovat osobnost žáka, včetně jeho postojů a hodnot.

2.4 Adolescence

Pojem adolescence se používá jako synonymum mládí. Základy etymologie slova bychom našli v latinském *adolescere*, znamenající vyrůstat, mohutnět. Zahrnuje životní úsek mezi dětstvím a dospělostí a je vrcholem integračního období. Americká psychologička Hurlocková klasifikuje tři fáze adolescence:

- preadolescence 10 – 12 let
- raná adolescence 13 – 16 let
- pozdní adolescence 17 – 21 let (Hurlocková in Hříchová, 2000).

Petr Macek (2003) rozlišuje období adolescence ve třech fázích:

- časná adolescence 10 – 13 let
- střední adolescence 14 – 16 let
- pozdní adolescence 17 – 20 let.

Jednotlivé etapy se podle Macka výrazně liší svébytným chováním jedinců, což lze vypořádat na základě srovnání chování dvanáctiletého a devatenáctiletého adolescenta.

Adolescence, znamenající v českém překladu mládí je většinou datována od 15 do 20 let (22 let). Počátek je spojen s plnou reprodukční zralostí, která završuje pubescenci a kdy se v jejím průběhu dokončuje tělesný růst. Pro dokončení adolescence biologická kritéria již takovou váhu nemají. Důležitější jsou kritéria psychologická (dosažení osobní autonomie), případně sociologická (role dospělého) a pedagogická (dokončení vzdělávání a získání profesní kvalifikace) (Helus, 2009).

Ocitujeme-li Macka, „trvalou charakteristikou adolescence zůstává, že je považována za most mezi dětstvím a dospělostí“ (Macek, 2003, s.10).

V podstatě velmi obdobně adolescenci charakterizuje Helus (2009), podle kterého termín adolescence označuje poslední věkové období předcházející dospělosti.

2.5 Psychologické, sociální a pedagogické vymezení pojmu

Václav Příhoda používá pojem postpubescence, týkající se období 15-20 let, kdy právě toto časové vymezení adolescence je u nás nejužívanější. V tomto období, tedy v postpubescenci, dochází ke stabilizaci fyzického a psychického vývoje. Lze hovořit o procesu adaptace v oblasti sexuální, sociální, ideové a profesionální (in Novotná 2000). G.S Hall, který je považován za zakladatele psychologie adolescence, charakterizuje toto období termínem Sturm und Drang (období bouří a konfliktů). Gesell považuje adolescenci za klíčové období, jehož ústředním úkolem je najít sebe sama. Z toho vyplývá zájem psychologů o tuto významnou životní periodu (in Hříchová, 2000).

J. Langmeier a Krejčířová (2006), charakterizují období adolescence jako postupné dosahování plné reprodukční zralosti. To spočívá ve změně společenského postavení jedince způsobené přechodem ze základní na střední školu, prohlubováním erotických vztahů a změny sebepojetí adolescenta. Autoři označují tuto věkovou skupinu pojmy mladiství, dorost či teenagers.

Podle Macka (2003), závisí průběh dospívání jak na specifických podmínkách kulturních, tak společenských. Hodnoty, tradice, společenské normy a rodinný život se odráží na formování adolescenta.

Osobně se mi velmi líbí charakteristika, která říká, že adolescence je právě oním mezidobím, kdy se biologicky zralý jedinec učí být dospělým (Helus, 2006).

Jedinec nabývá zkušeností, získává patřičné postavení, kvalifikuje se jako občan. Toto období neexistovalo vždy, nebo alespoň nebylo tak dlouhé. To jen potvrzuje rostoucí nároky dnešní doby na dospělost (Helus, 2009).

Tělesné pojetí adolescenta a motorický vývoj

Týkající se tělesného vzhledu, je adolescent předmětem pozornosti ještě více než v pubescenci, říká Říčan (1990). Tělesná složka je velmi důležitou částí sebepojetí. Tělesné vlastnosti a vzhled jsou předmětem porovnání mezi vrstevníky, ale i estetickými modely. Pokud je tělové schéma akceptováno, je základem pocitů jistoty a umožňuje získat uspokojující pozici mezi ostatními adolescenty. Motorika se stabilizuje

a harmonizuje. Organismus se snadno vyrovnává se zátěží a je na vrcholu fyzické výkonnosti. Je to nejzdravější období v životě člověka. Adolescent se dokáže zmobilizovat, nadchnout pro určitou aktivitu (sportovní činnost, cestování, studium jazyků apod.) a dokáže odložit uspokojení ostatních potřeb. Vědomí fyzické síly působí na zvýšení a rozvíjení sebevědomí. Postoj k budoucnosti je spíše optimistický (Hříchová, 2000).

Intelektuální vývoj adolescentů

Intelektuální vývoj je v tomto období ukončen. Myšlení je pružné, samostatné, tvořivé, nezatížené zkušenostmi. Inteligence je na svém vrcholu. Adolescent dokáže používat netradiční způsoby řešení. „Adolescentní řešení bývá radikální. Sice mohou být v některém směru nová a netradiční, ale občas mohou být zbrklá a necitlivá (Vágnerová, 1993, s. 304).

V souvislosti s rozvojem formálně logického myšlení se objevují úvahy o smyslu života. Dospívající řeší různé filozofické otázky a promýšlí nejrůznější koncepce. V této době se stabilizuje i náboženská a politická orientace (Hříchová, 2000).

Intersexuální rozdíly

Mezipohlavní rozdíly jsou patrné i v tomto vývojovém období. Dívky zrají tělesně i psychicky rychleji, až o dva roky. L. Steinberg a J. Belski (1991) uvádějí, že adolescentní dívky se více realizují prostřednictvím vztahů k lidem, (zodpovědnost k druhým, péče o druhé) a orientují se více na kooperaci než na soupeření. Chlapci tohoto věku se podle zmíněných autorů realizují svými výkony a dosaženou sociální pozicí, tedy spíše soupeřením a dominancí (Hříchová, 2000).

Individualizace jako proces dozrání osobnosti

V návaznosti na předešlé období pokračuje proces individuace, především budování individuální identity. Erikson se domnívá, že vytvoření identity „já,“ znamená dosažení dospělosti. Adolescent se snaží sám sebe poznat, hodnotí své vlastnosti, hledá svou identitu. Je zaměřený introvertně. Sebepoznání je nutným předpokladem

pro sebeformování, autoregulaci, ke které v této životní periodě dochází. Nadměrný zájem o sebe sama souvisí s adolescentním egocentrismem. Někdy vznikají pocity vlastní výjimečnosti, která není chápána a respektována, říká J. Taxová (1987). I v tomto období působí ideály a modely, s nimiž se adolescenti identifikují. Dokončuje a stabilizuje se charakter a ostatní osobnostní vlastnosti. Kolberg hovoří o postkonvenční morálce, která je v souladu s vlastními postoji a morálními názory. Podle Ausubela se v adolescenci uplatňuje mravní perfekcionismus, kritické hodnocení chování dospělých pod úhlem mravních norem. Typická je značná kritičnost k názorům a stylu života vlastních rodičů (in Hříchová, 2000). Osobně se domnívám, že typickým příkladem je například vyčítání rodičům lhaní jejich přátelům.

Přesto můžou ve vztahu dítě – rodič převažovat pozitivní hodnoty, které nebrání snižování závislosti adolescenta na rodiči. Ti jsou si totiž vědomi potřeby dítěte bouřit se a k jejich „rebelování“ se staví jako k přechodné nutnosti, kterou trpělivě přečkají. Tím hloubku mezigeneračního konfliktu oslabují (Seltzer 1989 in Macek 2003). Adolescenti věří, že mohou svobodně vyjadřovat názory a mají pocit, že na ně okolí bere ohled (Macek, 2003).

Ukončuje se proces oddělení od rodin. Vrstevníci sdílejí prožitky a pocity adolescenta a poskytují mu emoční podporu. Aktuální je právě v tomto období potřeba intimních osobních kontaktů a potřeba heterosexuálního vztahu. Vznikají první sexuální zážitky a zkušenosti, které bývají věcí prestiže ve skupině. P. Říčan charakterizuje adolescenci jako polygamní stádium sexuálního vývoje, kdy jedinec získává sexuální zkušenosti s různými partnery a současně poznává sám sebe, své možnosti. Trvalé citové vztahy k druhému pohlaví se obvykle nevytvářejí, ani manželství není potřebou. Z hlediska rodičovské role jsou jedinci nezralí (Hříchová, 2000).

2.6 Možnosti vzdělávání adolescentů v ČR

Možnosti vzdělávání adolescentů v České Republice jsou v rámci různých typů škol, které jsou součástí systému škol.

„Ve všech zemích je specifický charakter tohoto systému škol výsledkem určitého vývojového utváření“ (Průcha, 2009, s. 56).

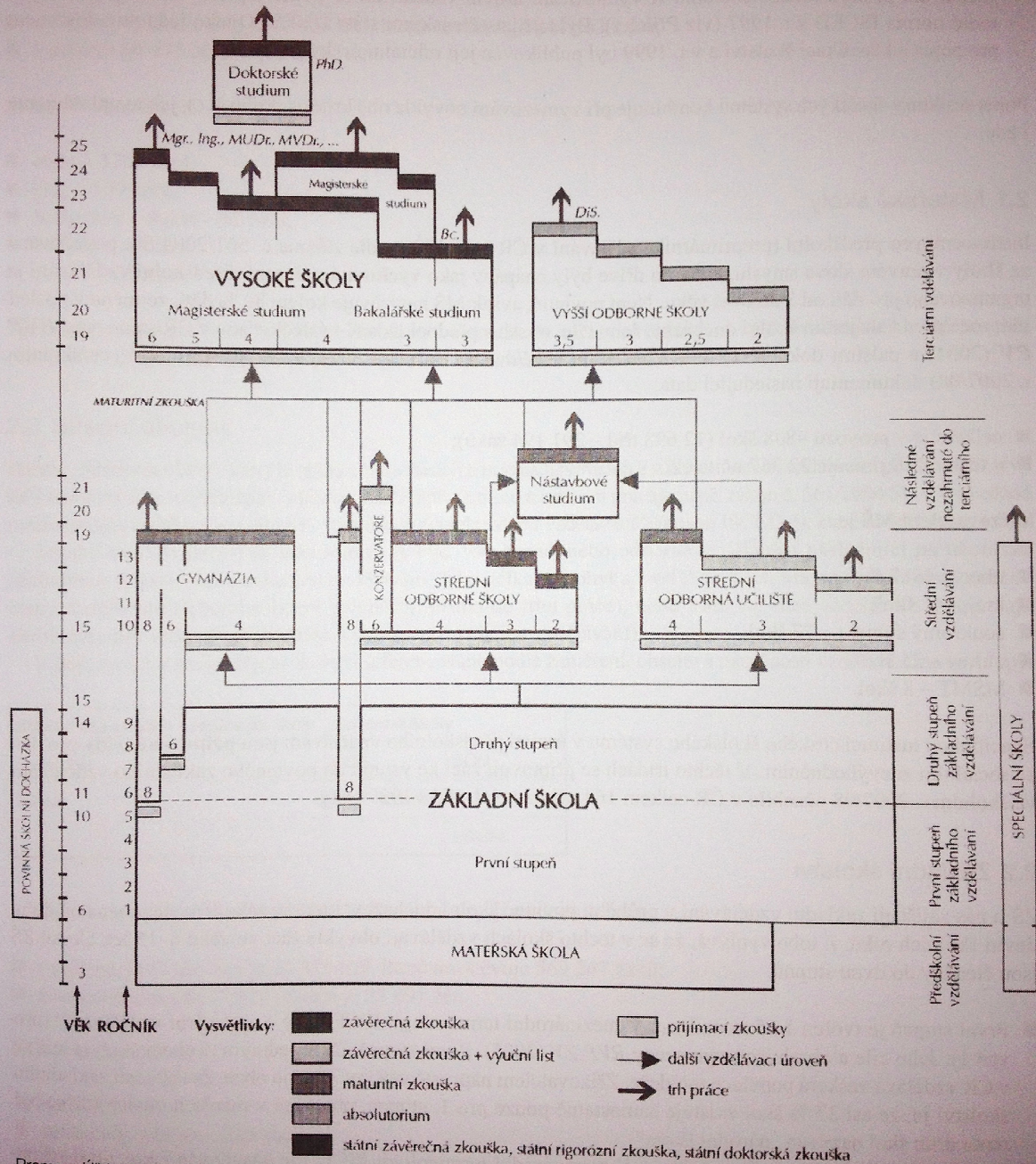
Průcha (2009) dále popisuje Český školský systém a jeho členění na druhy škol, které na sebe hierarchicky navazují.

Školský systém je zároveň jedním z nerozsáhlejších sektorů společnosti. Jeho hierarchie je od mateřských škol přes základní vzdělávání (první stupeň, druhý stupeň), dále střední vzdělávání, nástavbové studium, vysoké školy a nejvyšší stupeň doktorského studia.

Pro lepší názornost možností vzdělávání uvádím Průchovo (2009) schéma reálné podoby školského systému ČR, kde můžeme názorně vidět, že základními možnostmi vzdělávání adolescentů jsou gymnaziální vzdělávání, střední odborné školy či střední odborná učiliště.

Střední odborné školy a střední odborná učiliště o tříleté či dvouleté době studia mají pro získání maturitní zkoušky zřízená nástavbová studia. Studia na gymnázium, střední odborné škole čtyř a víceleté a čtyřletá odborná učiliště jsou zakončena maturitní zkouškou.

Schéma Reálná podoba školského systému ČR

Pramen: ÚIV

Obr. 1 Současný školský systém v ČR (Průcha, 2009)

Vzdělávání pro adolescenty (Katzová, 2008)

(1) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) zpracovává Národní program vzdělávání, projednává jej s vybranými odborníky z vědy a praxe, s příslušnými ústředními odborovými orgány, organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a s kraji a předkládá jej vládě k projednání. Vláda předkládá Národní program vzdělávání Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu ke schválení.

(2) Pro každý obor vzdělávání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní, umělecké a jazykové vzdělávání se vydávají rámcově vzdělávací programy. RVP vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání. Jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání žáků a dětí, posuzování a tvorbu učebnic a textů a dále pro stanovení výše finančních prostředků.

(3) Vzdělávání v jednotlivé škole a školském zařízení se uskutečňuje podle školních vzdělávacích programů.

(4) Vyšší odborné vzdělávání v každém oboru vzdělávání v jednotlivé vyšší odborné škole se uskutečňuje podle vzdělávacího programu akreditovaného podle § 104 až 106.

(5) Soustavu oboru vzdělávání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání a podmínky zdravotní způsobilosti uchazeče ke vzdělání stanoví vláda nařízením po projednání s příslušnými ústředními odborovými orgány, organizacemi zaměstnavatelů a kraji.

2.7 Sekundární vzdělávání

Střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání. Žákům je poskytováno obsahově širší všeobecné vzdělávání nebo odborné vzdělávání spojené se všeobecným vzděláváním, které dále upevňuje jejich hodnotovou orientaci (Katzová, 2008).

Podle Katzové (2008) střední vzdělávání také dále vytváří předpoklady pro plnoprávní osobní a občanský život. Předává myšlenku nezbytnosti celoživotního učení a získávání informací důležitých pro přípravu na budoucí povolání.

Stupně středního vzdělávání (Katzová, 2008):

Úspěšným ukončením příslušného vzdělávacího programu středního vzdělávání se dosahuje těchto stupňů vzdělání:

a, střední vzdělání

b, střední vzdělání s výučním listem

c, střední vzdělání s maturitní zkouškou

2.8 Organizace středního vzdělávání

(1) Vzdělávání ve střední škole se člení na teoretické a praktické vyučování a výchovu mimo vyučování. Praktické vyučování se člení na odborný výcvik, cvičení i učební praxi a odbornou nebo uměleckou praxi a sportovní přípravu a to podle jednotlivých oborů vzdělání. Odborná nebo umělecká praxe a sportovní příprava může být uskutečňována i v období školních prázdnin po dobu stanovenou RVP (Katzová, 2008).

(2) Praktické vyučování se uskutečňuje ve školách a školských zařízeních nebo na pracovištích osob, které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem a uzavřely se školou smlouvu o obsahu a rozsahu praktického vyučování (Katzová, 2008).

(3) Na žáky se při praktickém vyučování vztahují ustanovení zákoníku práce, která upravují pracovní dobu, bezpečnost a ochranu zdraví při práci (Katzová, 2008).

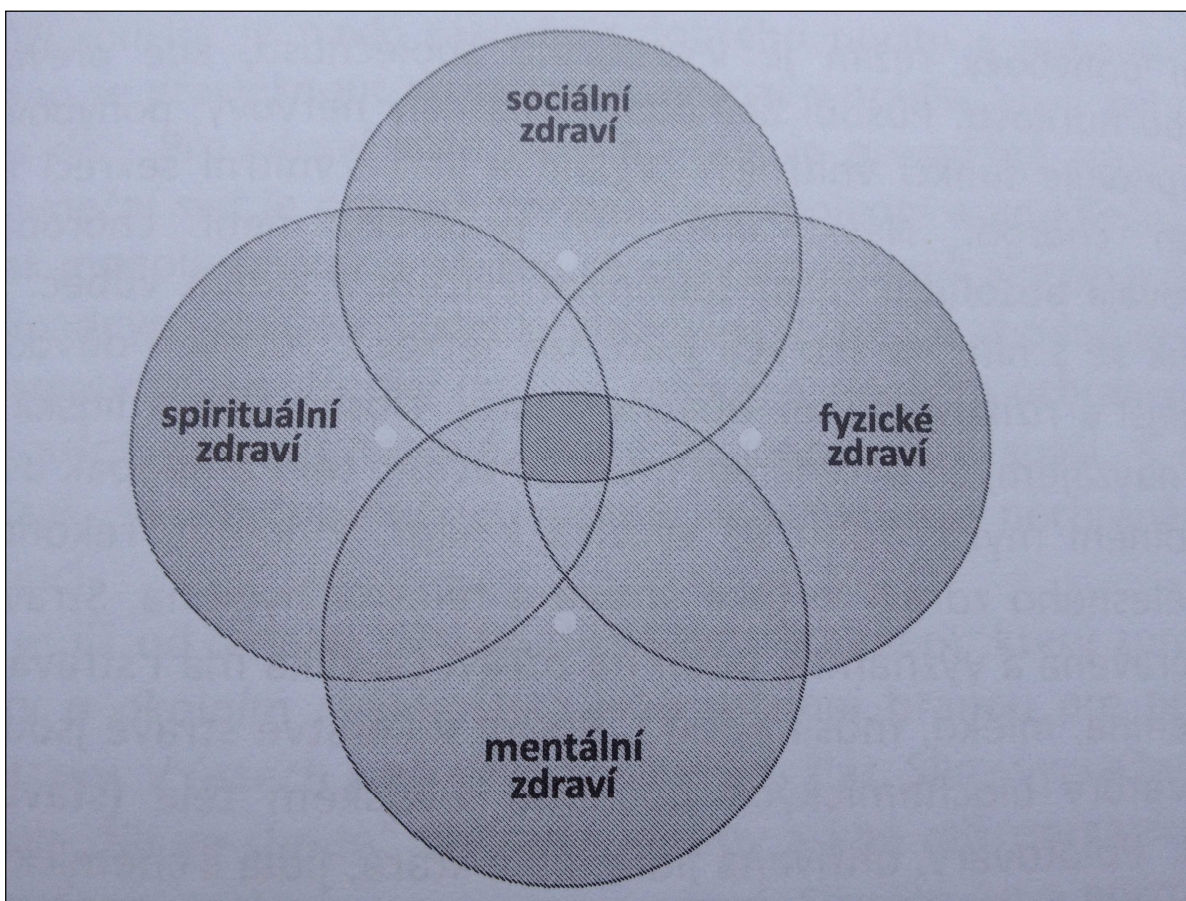
2.9 Zdraví jako hodnota lidské existence

Slovanský výraz zdraví souvisí s indoevropským slovním základem dru, což znamená dřevo, strom. Víme, že k typickým vlastnostem dřeva patří pevnost, pružnost, krása a odolnost. Ve spojení s předponou su, což znamená dobrý, vznikl výraz su-dru, tedy dobrý strom či dobré dřevo. To ve spojení s člověkem znamenalo něco ve smyslu „máš

dobrý kořínek“, „jsi zdrav jako buk“ a podobně. Ze spojení su-dru vzniklo dále výslovností zdru, které se stalo základem slova zdraví, a to ve všech slovanských jazycích! (Krejčí, 2011).

Zdraví je podle světové zdravotnické organizace stav úplné fyzické, psychické a sociální pohody, nejen nepřítomnost nemoci či vady (WHO, on-line, 2011). Má tedy tři různé dimenze, které jsou ovšem navzájem těsně propojené.

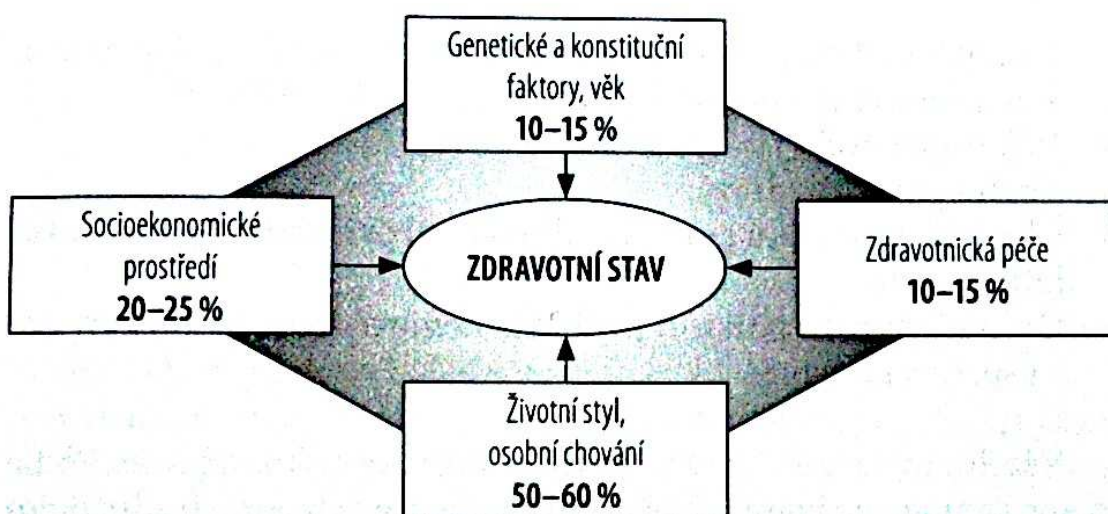
Zdraví je tedy nutno chápat komplexně a také jej komplexně podporovat! Komplexnost lidského zdraví názorně vystihuje níže uvedený obrázek, ve kterém docentka Krejčí (2011) uvádí ve svém schématu modelu zdraví vedle složek, zmíněných ve výše uvedené definici zdraví od WHO složku spirituální, vystihující důležitost zdraví duševního.

Obr. 2 Model zdraví (Krejčí, 2011)

2.10 Determinanty zdraví

Na charakteru našeho zdraví se podílí řada faktorů. Některé z nich významněji, některé z nich méně. Mezi nejvýznamnější determinanty spolu s genetickým vybavením řadíme nejčastěji způsob života, úroveň zdravotnické péče a stav životního prostředí, ve kterém žijeme.

Obr. 3 Diamantový model zdraví (Čevela, 2009)

Jak bychom mohli vyčíst z výše uvedeného obrázku, nejsilněji ovlivňujícím faktorem našeho zdraví je životní styl a osobní chování jedince. Sem bychom vedle způsobu stravování, nežádoucího rizikového chování jako je například alkoholismus či nikotinismus zařadili právě i pohybovou aktivitu, bez které si podle mého názoru nemůžeme vytvořit ani zachovat pevné a stabilní zdraví.

Zdraví se v poslední době těší podporou řady programů. Jedním takovým, a tím nejvýznamnějším je program zdraví 21, dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století.

2.11 Program Zdraví 21, cíl čtvrtý, „Zdraví mladých“

Pro členské státy Světové zdravotnické organizace je program ZDRAVÍ 21 podnětem a návodem k vlastnímu řešení otázek péče o zdraví a k vlastním cestám, jak dosáhnout 21 cílů společného evropského programu k povznesení zdravotního stavu národů a regionu (MŠMT, 2003).

Tento program (Zdraví 21) nejen symbolicky poukazuje na časové období, ve kterém se mají cíle v podpoře zdraví plnit, tedy ve 21. století, ale zároveň symbolicky napovídá, kolik oněch cílů bylo stanoveno. Jedním z takových cílů je cíl čtvrtý: *Zdraví mladých*.

Cílem podpory zdraví mladých je, vytvořit podmínky, aby do roku 2020 mladí lidé byli zdravější a schopnější plnit svoji roli ve společnosti. Dětství a dospívání jsou důležitými etapami lidského života, v nichž každý prochází významným tělesným a duševním vývojem, získává sociální a zdravotní návyky, které si uchovává po celý život. Zdravý vývoj mladých lidí je úzce podmíněn dobrým rodinným zázemím a dalšími sociálními vztahy mimo rodinu.

Mladé lidi ohrožuje celá řada zdravotních rizik typických pro toto životní období, například drogy, tabák, alkohol, touha po sexuálních zkušenostech. Snížení tělesné aktivity a nezdravé stravovací návyky vedou v mnoha zemích k vyššímu počtu obézních osob mezi mladými lidmi. Obezita mnohdy přetrvává do dospělosti. Děti a mládež dále také minimálně sportují.

I přes dobrou úroveň zdravotnické péče o tuto skupinu obyvatelstva se zdravotní stav dětí a mladistvých výrazně nezlepšuje. Stoupá také počet alergických onemocnění, dále onemocnění nervového a pohybového systému, trvá nárůst poruch chování, také stoupá počet závažných úrazů, které jsou do 18-ti let příčinou úmrtí číslo jedna!

Úmrtnost dorostu v posledním desetiletí stagnuje. Hlavní příčinou smrti jsou zmíněná poranění (úrazy) a také otravy (včetně sebepoškozování), a to v 72 % (v celé populaci činí tato příčina 7 %). Nejrizikovější populační skupinou mládeže jsou učni (MŠMT, on-line, 2003).

3 Cíl, úkoly práce a odborné otázky

3.1 Cíl práce

Cílem mé práce je zmapování hodnotové orientace studentů středních škol a středních odborných učilišť a následně na základě výsledků výzkumu navrhnout intervenční program modifikující hodnoty jedinců na žádoucí.

3.2 Metody práce

1) Dotazník

K získání potřebných informací (dat) o hodnotové orientaci studentů, byla použita nejobvyklejší metoda – dotazník, který považuji za nejlepší formu kvantitativního výzkumu. Rozhodla jsem se zkonstruovat dotazník vlastní, který je „ušitý na míru“ této práci. Jednotlivé položky do dotazníku jsem volila především podle toho, co mne u cílové skupiny zajímalo a co jsem chtěla zjistit. Dotazník má 20 položek (škálové, uzavřené i otevřené odpovědi) a skládá se ze dvou částí. V první části popisují pokyny pro vyplnění dotazníku a v druhé části uvádím samotné dotazníkové položky. Otázky jsem se snažila volit různorodé, aby co možná nejkomplexněji pokryly danou problematiku. Například žáky žádám, aby seřadili následující hodnoty podle svého uvážení od nejdůležitější po nejméně důležité (zdraví, láska, rodina, bohatství, majetek, kariéra, krása, úspěch, přátelství, vzdělání, moc, sláva, zábava, svoboda, moudrost, pravda, sport).

2) Intervenční program

Intervenční program je výukového a výchovného charakteru. Je určen pro vyučující Výchovy ke zdraví a jiných oborů, zabývajících se problematikou zdraví, hodnot a hodnotové orientace současné mládeže. Intervenční edukační program se skládá z deseti vyučovacích jednotek, kdy je každá podjednotka věnována jedné z žádoucích hodnot s cílem zorientovat studenta v problematice, posílit u něj žádoucí hodnotu a pokusit se hodnotu také u studentů zvnitřnit. Poslední podjednotka intervenčního pohybového programu je věnována opakování hrou a soutěžní formou.

3) Vyhodnocení dat

V bakalářské práci byla použita popisová statistika. První 4 položky byly otázky charakterizující věk, pohlaví, studium jedince a nejvyšší dosažené vzdělání rodičů. Odpovědi na otázky 5 až 20 jsou zpracovány v tabulce EXCEL 2007, z které byly data dále zpracovávány do grafů sloupcového typu. Osa (x) značí názvy hodnot výzkumu a osa (y) ukazuje jejich procentuální vyjádření. Pouze u grafu č. 4 ukazuje osa (y) aritmetický průměr známek.

3.3 Úkoly práce

- 1) Rešerše dostupné odborné literatury.
- 2) Vytvoření dotazníku zjišťujícího hodnotový systém studentů.
- 3) Zadání dotazníku u vybrané skupiny studentů.
- 4) Vyhodnocení sesbíraných dat.
- 5) Na základě výsledků dotazníku navrhnout intervenční program utvářející žádoucí hodnoty u pracovní skupiny studentů.

3.4 Postup při tvorbě práce

- 1) Prostudování a rešerše dostupné literatury v dané problematice.
- 2) Na základě konzultací s vedoucí práce sestavení obsahu práce.
- 3) Sestrojení dotazníku.
- 4) Po schválení sestavené metody realizace výzkumu a sběru dat.
- 5) Vyhodnocení sesbíraných dat.
- 6) Hodnocení závěrů výzkumu.
- 7) Na základě výsledků výzkumu navržení intervenčního plánu.

3.5 Odborné předpoklady

1. Předpokládám, že na vrcholu hodnotové orientace u většiny studentů (více než 50 %) bude rodina.
2. Předpokládám, že na vrcholu hodnotové orientace u většiny studentů (více než 50 %) bude zdraví.
3. Předpokládám vysoké procento nežádoucích zvyklostí studentů.
4. Předpokládám, že u většiny studentů pracovního souboru budou hodnotové orientace podobné.

Vrcholem hodnotové orientace je myšlena první příčka žebříčku hodnot respondentů.

3.6 Harmonogram výzkumu

- Říjen, listopad, prosinec 2011 - rešerše literatury a prostudování dostupných podkladů týkající se našeho výzkumu.
- Listopad a prosinec 2011 - příprava dotazníku.
- Leden 2012 – zadání dotazníku studentům na Soukromé střední škole a jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky v Českých Budějovicích.
- Únor – duben 2012 – zpracování dat a vyhodnocení výzkumu.
- Květen 2012 – příprava intervenčního plánu.
- Červen 2012 – leden 2013 dokončení bakalářské práce.

4 Praktická část

4.1 Charakteristika pracovního souboru

Pracovní soubor v mé bakalářské práci byl tvořen 97 studenty studujícími na středním odborném učilišti bez maturity a střední škole s maturitou na Soukromé střední škole a jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky v Českých Budějovicích. Z celkového počtu respondentů $n = 97$ bylo $n = 76$ dívek a $n = 21$ chlapců ve věkovém rozmezí 16 – 20 let.

Tab. 1 Charakteristika pracovního souboru

Charakteristika pracovního souboru	Studenti celkem	Chlapci	Dívky
Počet studentů	97	21	76
Věk (průměr) v letech	17	17	17

Zdroj: vlastní

4.2 Konstrukce a popis dotazníku

Metodou sběru dat je v práci „Dotazník životních hodnot“ studentů středních a odborných učilišť (15 – 20 let) 2011/2012. Nejprve jsem se snažila najít v jiných bakalářských či magisterských pracích řešících podobnou problematiku dotazník, který bych mohla převzít a použít pro účely mé práce. Našla jsem řadu zajímavých dotazníků, které mne inspirovaly, ovšem většinou mi chyběly otázky, které by odpovídaly na „problém“ který mne nejvíce zajímal.

Neshledala jsem tedy žádný z předešlých dotazníků za vhodný pro mou práci, a proto jsem se rozhodla zkonstruovat dotazník vlastní, který je „ušitý na míru“ této práci. Jednotlivé položky do dotazníku jsem volila především podle toho, co mne u cílové skupiny zajímalo a co jsem chtěla zjistit.

Dotazník má 20 položek (škálové, uzavřené i otevřené odpovědi) a skládá se ze dvou částí. V první části popisují pokyny pro vyplnění dotazníku a v druhé části uvádím samotné dotazníkové položky. Otázky jsem se snažila volit různorodé, aby co možná nejkompaktněji pokryly danou problematiku. Například žáky žádám, aby seřadili následující hodnoty podle svého uvážení od nejdůležitější po nejméně důležité (zdraví, láska, rodina, bohatství, majetek, kariéra, krása, úspěch, přátelství, vzdělání, moc, sláva, zábava, svoboda, moudrost, pravda, sport). Dotazník viz příloha č. 1.

4.3 Organizace praktického šetření

Škola, na které bych chtěla zorganizovat praktické šetření byla určena již před samotnou konstrukcí mé práce. Vzhledem k tomu, že již desátým rokem pracuji jako mistrová odborného výcviku kadeřnic na Soukromé střední škole a jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky, Jeronýmova 28/22 České Budějovice, rozhodla jsem se šetření zrealizovat právě zde. Oslovila jsem ředitelku školy, paní Alenu Švepešovou a zeptala se jí, zda mohu šetření uskutečnit na svém pracovišti, které dobře znám, přičemž jsem se setkala s kladným přijetím.

4.4 Realizace praktického šetření

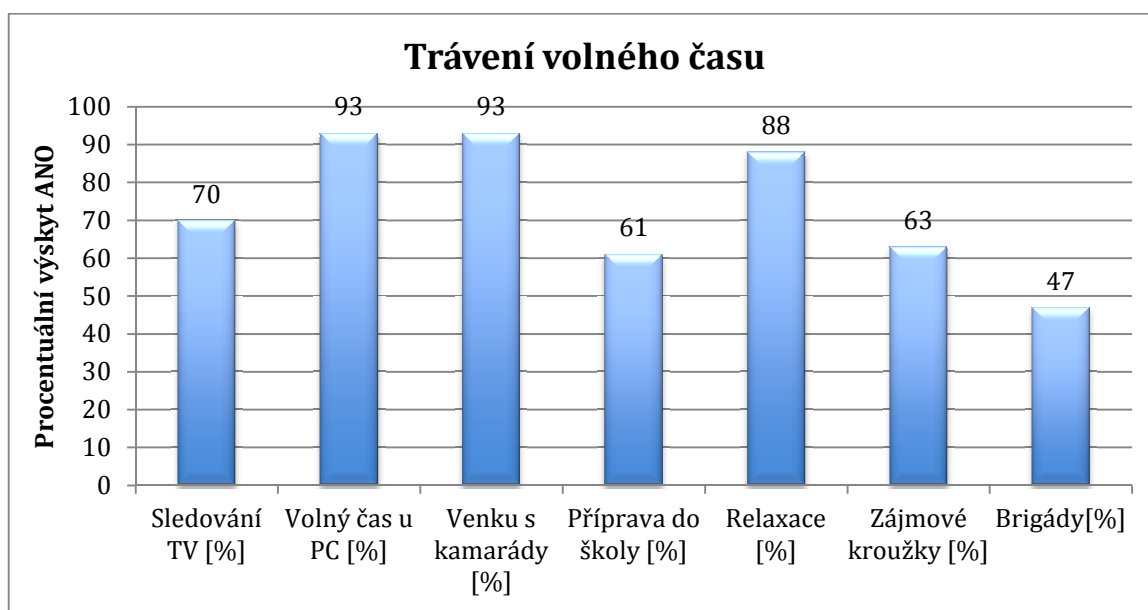
Zadání dotazníku proběhlo v lednu roku 2012 na výše zmíněné Soukromé střední škole a jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky Č. Budějovice, s. r. o., Jeronýmova 28/22, Č. Budějovice. Dotazník jsem zadala ve výuce Výtvarné výchovy a ve výuce suplování. Dotazník studenti vyplňovali celou vyučovací hodinu, tedy 45 minut. Celkem jsem zadala 49 dotazníků na středním odborném učilišti bez maturity a 48 dotazníků na střední škole s maturitou. Studenti většinou rozuměli všemu, občas se někdo zeptal, jestli musí odpovědět na všechno a hlavně studenty zajímalo, zda je dotazník opravdu anonymní. Pro lepší představu průběhu šetření jsem pořídila fotodokumentaci, kterou přikládám v příloze č. 2 a se kterou studenti souhlasili.

4.5 Výsledky a diskuze

Výsledky tohoto dotazníkového šetření přinesly více i méně překvapivé informace, které pro mne byly převážně očekávané vůči věku cílové skupiny. Celkový šetřený počet dotazovaných činil vždy u všech grafů $n = 97$ respondentů.

První 4 položky byly otázky charakterizující věk, pohlaví, studium jedince a nejvyšší dosažené vzdělání rodičů.

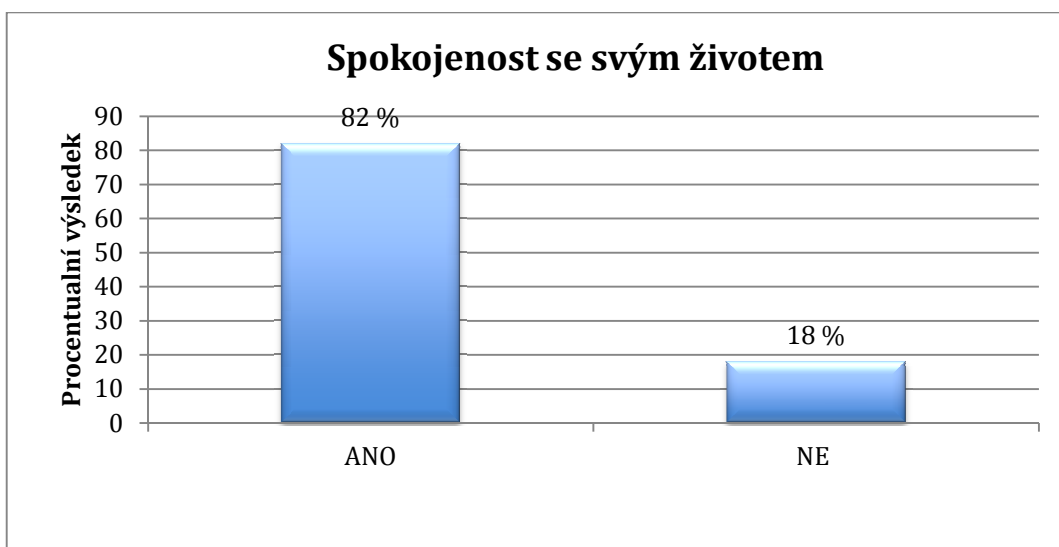
Graf č. 1 trávení volného času, $n = 97$ respondentů

Zdroj: vlastní

Jak můžeme vidět v grafu č. 1, respondenti na otázku č. 5: **Jak trávíš volný čas?** U nabízených jednotlivých možností volili respondenti v 70 % ano pro sledování TV, z 93 % ano pro trávení volného času u PC, v 93 % ano pro trávení volného času venku s kamarády, 61 % ano pro přípravu do školy a studium, v 63 % ano pro zájmové kroužky, 88 % respondentů tráví také volný čas relaxováním a 47 % respondentů volili ano pro trávení volného času na brigádách. V nabízené možnosti „Jiné“ nejčastěji uváděli respondenti, že tráví volný čas s přítelem / přítelkyní a to v 8 %. Domnívám se, že výsledky odpovídají povaze současné doby a nebyly tedy zásadně překvapující.

Graf č. 2 spokojenost se svým životem, n = 97 respondentů

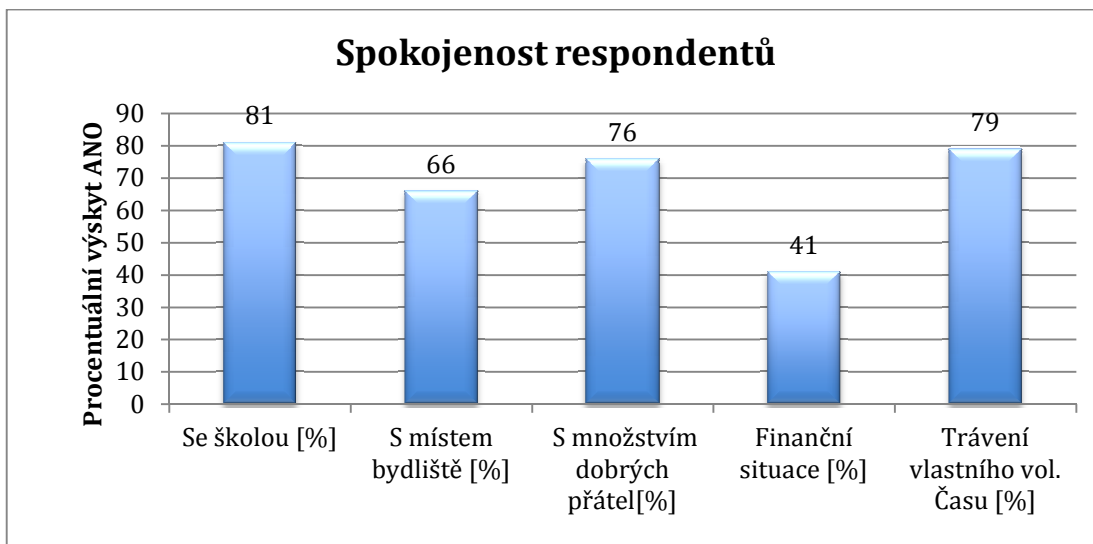
Zdroj: vlastní

Jak je zřejmé z uvedeného grafu č. 2, na otázku č. 6: **Jsi spokojen(a) se svým životem?** 82 % dotazovaných uvedlo, že jsou spokojeni se svým životem a pouze 18 % dotazovaných uvedlo, že nikoliv. I přesto, že 82 % je vysoké číslo, domnívám se, že spokojeni se svým životem by měly být všichni respondenti.

V otázce č. 7: **Důležitost vzdělání, kariéry a cestování.** Celých 91 % dotazovaných považuje vzdělání za důležité, stejný počet dotazovaných, tedy 91 % považuje rodinu za důležitou, 89 % dotazovaných považuje za důležité si vybudovat úspěšnou kariéru, 66 % dotazovaných by studovalo dokud to jde a 78 % dotazovaných považuje za důležité cestovat a poznávat nové lidi. Potěšující je vysoké procento dotazovaných považující vzdělání za důležité, což by mohlo vypovídat o správné výchově v rodině a ve škole.

Na otázku č. 8: **Co si studenti přejí po ukončení školy.** Byl zajímavý výsledek, kdy 64 % dotazovaných zaškrtnulo ano pro další studium po škole, ale také by si chtělo najít dobrou práci a vybudovat si kariéru 66 %, 68 % by si rádo založilo rodinu, 75 % by také rádo cestovalo.

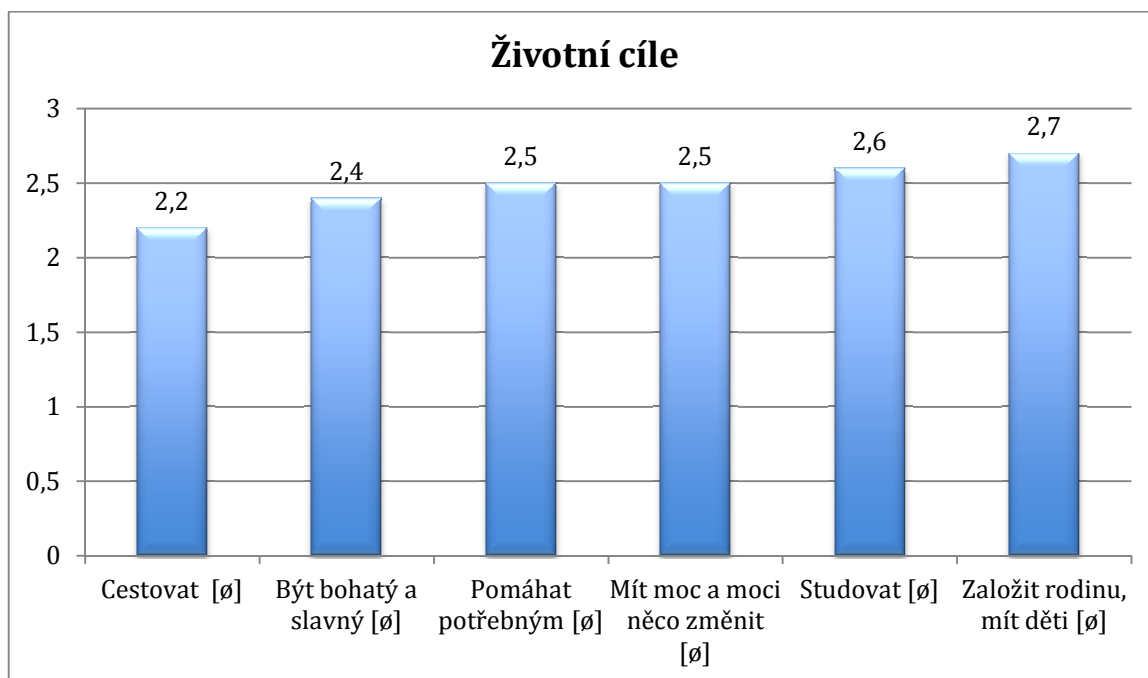
Graf č. 3 spokojenost respondentů, n = 97 respondentů

Zdroj: vlastní

Jak je zřejmé ze znázorněného grafu č. 3., na otázku č. 9: **Jsi spokojen?** Se školou odpovědělo 81 % ano, na spokojenost s místem bydliště 66 % ano, s množstvím dobrých přátel je spokojeno 76 % respondentů, se svou finanční situací 41 % a se způsobem trávení vlastního volného času 79 % studentů. Předpokládala jsem vysokou spokojenost respondentů s množstvím dobrých přátel a trávením volného času. Též jsem očekávala nízkou spokojenost studentů s jejich finanční situací, vzhledem k obecnému povědomí společnosti o penězích a finanční náročnosti mladých. Oba tyto předpoklady se v odpovědích potvrdily. Co jsem však nepředpokládala byla spokojenost studentů s místem vzdělávání, která vyšla jako nejvyšší ze všech. Tato informace by mohla poukazovat na velikou spokojenost s institucí a vzděláváním studentů, ale bohužel také na volbu vysokého procenta míry spokojenosti u dané otázky vzhledem k tomu, že by studenti mohli mít pocit, že se od nich očekává vysoká spokojenost.

Graf č. 4 životní cíle, n = 97 respondentů

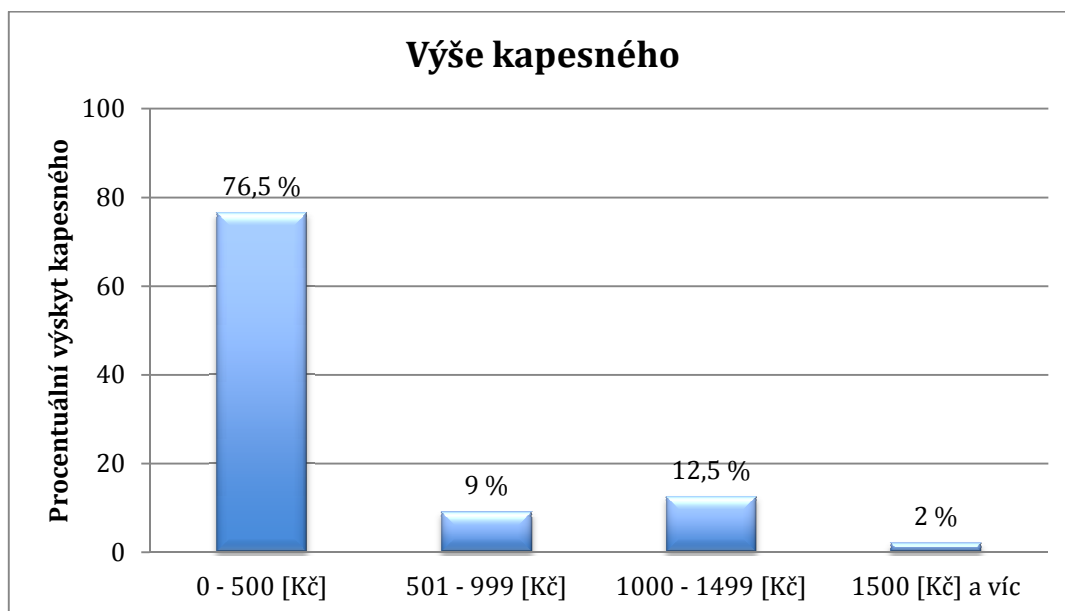
Zdroj: vlastní

Otázku č. 10: **Mým životním cílem je?** Studenti známkovali jako ve škole známkou od jedné do pěti. Přinesla velmi zajímavé odpovědi a poznatky o životních cílech respondentů zkoumané skupiny. Dle grafu č. 4 nejlépe hodnotili respondenti za odpověď cestování s nejnižším výsledným průměrem hodnocení, poté být bohatý a slavný, dále pomáhat potřebným zároveň s možností být slavný a mít moc, abych mohl něco změnit. Na posledních dvou pozicích se umístilo studování a s nevyšším získaným průměrem vyšlo založit rodinu a mít spoustu dětí.

V otázce č. 11: **Řazení hodnot dle důležitosti podle uvážení studentů.** Na první pozici se nejčastěji umístila hodnota zdraví 62 %, dále rodina 25 %, kariéra 6 %, láska 4 % a jiné 3 %.

Z výše uvedených informací je jasně vidět, že na vrcholu hodnotové orientace většiny studentů je zdraví. Potvrzuje se tedy předpoklad, že u většiny respondentů je na vrcholu hierarchie hodnot zdraví a to dokonce u celých 62 % dotazovaných. Zároveň lze z výsledků usuzovat, že mají vzhledem k silnému zastoupení prvních tří nejčastěji jmenovaných hodnot studenti velmi blízké hodnotové orientace, potvrzuje se tedy i předpoklad HYP 3.

Graf č. 5 výše kapesného, n = 97 respondentů

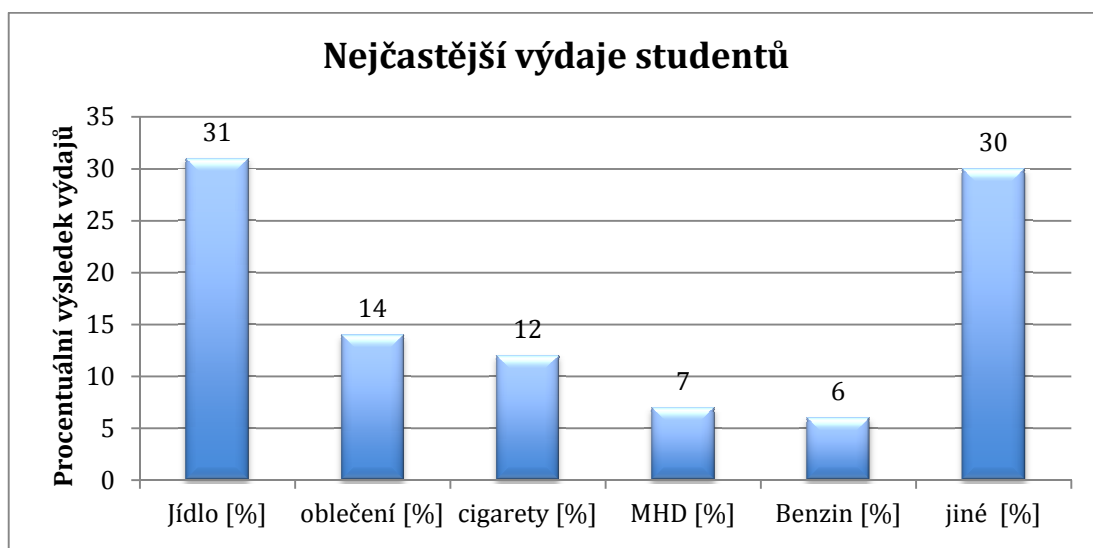

Zdroj: vlastní

V otázce č. 12: **Jakou peněžní částkou Ti rodiče přispívají na týden?** Respondenti uvedli, že v průměru dostávají od rodičů kapesné v hodnotě 492, 50 Kč na týden celkem 76,5 % respondentů. Pokud částku převedeme na měsíční obnos, jedná se o 2000 Kč. Dle grafu č. 5 dále vidíme, že někteří studenti dostávají i podstatně vyšší kapesné, které dosahuje v některých případech i více než 1500 Kč týdně. Těchto respondentů je však velmi málo 2 %. Mezi tím je 9 % žáků dostávajících až 999 Kč a 12,5 % dostává 1499Kč.

Na otázku č. 12 navazuje úzce otázka č. 13: **Jsi spokojen (a) s touto částkou ?** S vyšší týdenního kapesného je spokojeno 58 % žáků a 42 % není. Dalo by se předpokládat, že studenti nebudou spokojeni s výší svého kapesného. Podle výsledků z otázek č. 11 a č. 12 je finanční situace studentů překvapivě dobrá a většina je s ní i spokojená. Z vlastní zkušenosti a časem stráveným se studenty vidím, že řešení finančního zajištění dnešních studentů není jejich hlavním problémem, což jsem se mohla přesvědčit i v mém výzkumu.

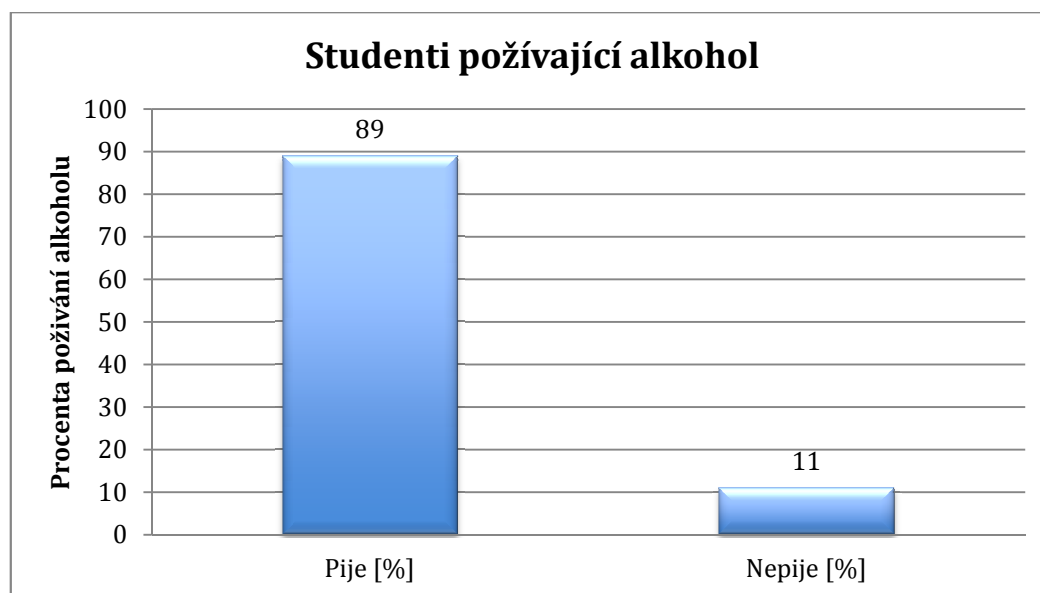
Graf č. 6 nejčastější výdaje studentů, n = 97 respondentů

Zdroj: vlastní

Otázka č. 14: **Za co nejčastěji kapesné utratíš?** Podle výsledků znázorněných v grafu č. 6 je zřejmé, že studenti nejčastěji utrací peníze za jídlo 31 %, oblečení 14 %, cigarety 12 %, MHD 7 %, benzin 6 % a jiné 30 %. Položka jídlo by mohla být očekávaná, ovšem alarmující je, že respondenti v průměru utrácejí téměř stejnou částku měsíčně za oblečení a za cigarety!

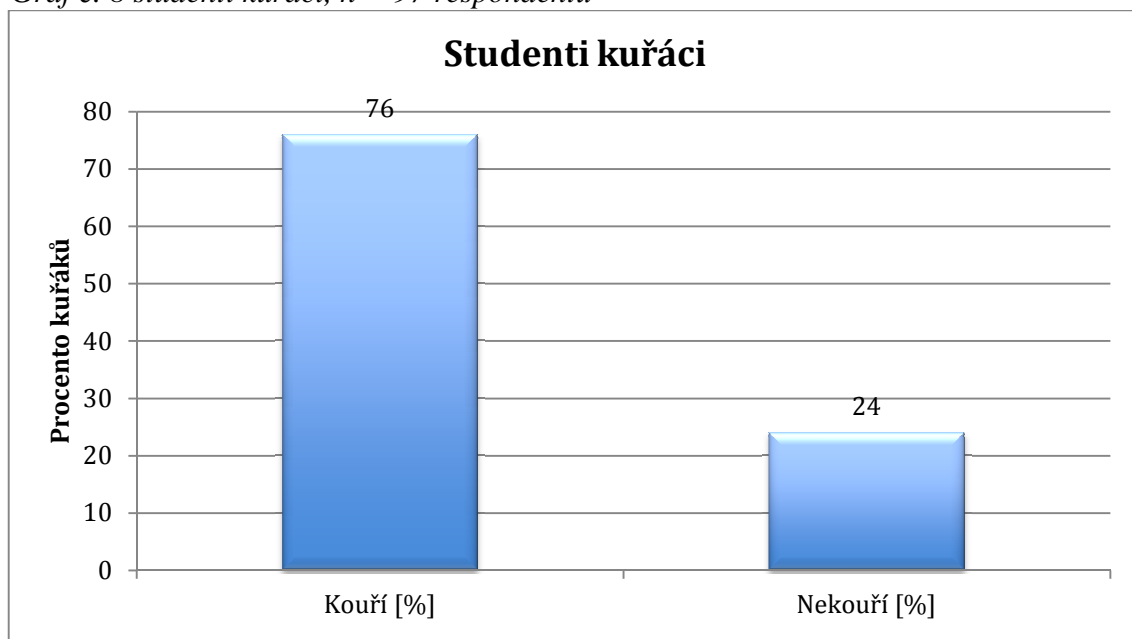
Graf č. 7 studenti požívající alkohol, n = 97 respondentů

Zdroj: vlastní

Z odpovědí na otázku č. 15: **Piješ alkohol a kouříš ?** Vyšly velmi znepokojující výsledky, které jsou znázorněny v grafu č. 7. Celých 89 % dotazovaných studentů uvedlo, že pije alkohol, pouze 11 % z nich alkohol nepije. To znamená, že 9 respondentů z deseti pije pravidelně alkohol. Vzhledem k tomu, že se jedná o skupinu o průměrném věku 17 let je tato informace více než znepokojující!

Graf č. 8 studenti kuřáci, n = 97 respondentů

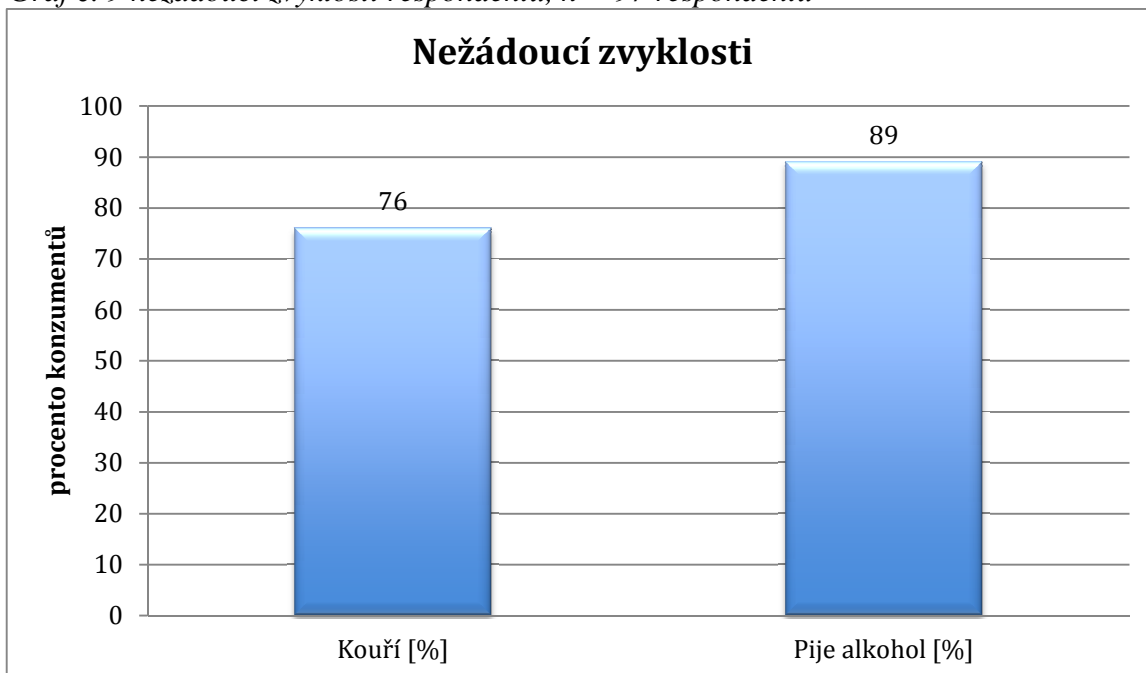

Zdroj: vlastní

Stejně tak znepokojující je vysoké procento kouřících studentů! 76 % respondentů uvedlo že kouří a pouze 24 % z dotazovaných nekouří. Souhrnně tyto dvě informace znamenají, že téměř devět desetin respondentů pije alkohol a více než dvě třetiny kouří, přesto, že průměrný věk šetřené skupiny není ani 18 let!

Tímto výzkumem jsem potvrdila obavy (Světové zdravotnické organizace, která uvádí, že mladé lidi ohrožuje celá řada zdravotních rizik typických pro toto životní období, například drogy, tabák, alkohol, touha po sexuálních zkušenostech. Snížení tělesné aktivity a nezdravé stravovací návyky vedou v mnoha zemích k vyššímu počtu obézních osob mezi mladými lidmi.) Proto jsou velice potřebné a mají své opodstatnění i ve školství programy zabývající se zdravím jako například program ZDRAVÍ 21 kde cíl čtvrtý je : *Zdraví mladých*. MŠMT (2003)

Graf č. 9 nežádoucí zvyklosti respondentů, n = 97 respondentů

Zdroj: vlastní

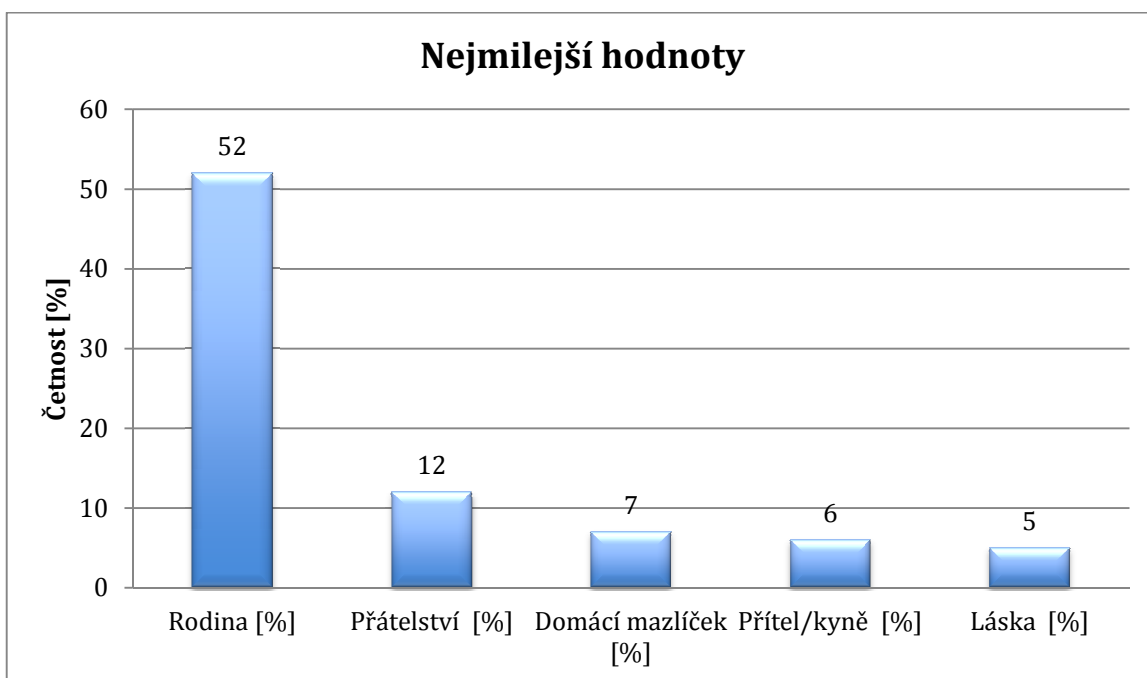
Otázka č. 16: **Pokud kouříš nebo piješ, tak z jakého důvodu?** Souhrnné velmi znepokojující výsledky nežádoucích zvyklostí respondentů můžeme vidět v grafu č. 9. Pravidelně pije alkohol 76 % respondentů a 89 % respondentů pravidelně kouří.

Zeptala jsem se tedy studentů na jejich důvody. Za nejčastější důvody uváděli respondenti, že z nudy či pro zábavu 24 %, na party či oslavách 16 %, pro uklidnění 15 % a jednoduše pro to, že jim to chutná 12 %.

V otázce č. 17: **Vypiš jinou neřest nebo povahovou vlastnost, kterou bys chtěl (a) změnit ?** Studenti by v 18 % na sobě nejraději změnilo svou náladovost, 8 % paličatost a 7 % lenost.

Otázka č. 18: **Jaké vlastnosti si na sobě ceníš?** Nejvíce si na sobě studenti cení své upřímnosti 25 %, dále ochotu pomoci 9 % a na stejných pozicích se umístila spolehlivost 8 % a přátelskost 8 %.

Graf č. 10 nejmilejší hodnoty respondentů, n = 97 respondentů

Zdroj: vlastní

Z otázky č. 19: **Co je ti na světě nejmilejší?** A z grafu č. 10 je patrná orientace nejmilejších hodnot k rodině. Potvrzuje se tedy předpoklad, že u většiny respondentů více než 50 % je na vrcholu hierarchie nejmilejších hodnot rodina. Nejčastěji studenti uváděli, že jim je na světě nejmilejší rodina 52 %, přátelství 12 %, domácí mazlíček 7 %, přítel / přítelkyně 6 % a láska 5 %. Potvrdilo se, že respondenti uvádějí jako hlavní hodnotu rodinu a city k ní spojené toto uvádí Kučerová (1996) a Rozsypalová (2003). Já sama se domnívám, že prvotní úlohu při utváření hodnot hraje rodina, škola a přátelé.

Otázka č. 20: **Kdyby měli možnost cokoli na Zemi změnit.** Bylo by to v první řadě chování některých lidí a vztahů mezi nimi 19 %, vládu ČR 18 %, 10 % by chtělo světový mír a zrušilo by války a 8 % respondentů by chtělo vyřešit problém s Romy v ČR a ve světě. Ve 4 % by studenti chtěli ochránit přírodu.

5 Navržený intervenční edukační program

Výukový intervenční program, který jsem sama navrhla, by bylo možné zrealizovat ve dvou formách. Buďto jako intervenci v rámci desetitýdenní výuky v běhu školy, kdy bychom vždy v rámci výuky zrealizovali náplň jedné vyučovací jednotky, nebo jako souvislou intervenci v podobě krátkodobého vícedenního programu (cca 3 dny) v mimoškolním prostředí. Z pohledu efektivity výsledku se domnívám, že by bylo výhodnější program uskutečnit jako několikadenní blok v mimoškolním prostředí, ovšem z praktického hlediska bude jistě výhodnější program zrealizovat v prostředí školy, jak z hlediska časových nároků, tak z hlediska materiální podpory, kterou je běžná škola schopná vytvořit.

Intervenční program, který bych nyní ráda představila, jsem naplánovala v rámci předmětu Výchova ke zdraví při časové dotaci 1 vyučovací hodinu týdně na období dvou a půl měsíců (deseti týdnů), to znamená na 10 celých vyučovacích jednotek. Intervenční program jsem sestavila podle vlastní představy o výuce, nebyl ničím inspirován. Aktivity uváděné v dostupné literatuře nebyly pro účely této práce vhodné, proto jsem se rozhodla celý intervenční program vymyslet sama.

Cílem tohoto intervenčního programu je rozvoj a posílení společensky žádoucích hodnot komplexně, se zaměřením na zdraví každého z nás, pohybovou aktivitu a sportování, sociální vztahy, vztahy k rodině a přátelům a lásce, které jsou do jedné důležitými činiteli lidského zdraví. Výukovou jednotku na téma pohybová aktivita jsem volila formou praktického jógového cvičení, vzhledem k umístění se ve spodních pozicích v systému hodnot šetřené skupiny.

Pořadí výukových jednotek není pevně dané a je jej možno libovolně obměňovat. Plán vyučovací jednotky je vždy 50 minut (45 minut vlastní výuky + 5 minut na přípravu materiálu či vyučovacího prostředí před výukou, přičemž je v případě potřeby možné přípravu v rámci přestávky prodloužit). Vyučovací jednotka se vždy skládá z úvodu, hlavní vyučovací části a závěru. Náplň vyučovacích jednotek se liší, ovšem základem je důraz na interakci mezi vyučujícím a studenty a studenty mezi sebou. Výuka je vedena převážně aktivizačními formami jako je diskutování nad danou problematikou, prací ve skupině, tvořením či inscenací.

První vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Hodnotový systém dnešní moderní společnosti a jeho změny v průběhu jejího vývoje. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle následující: žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (hodnota, systém hodnot, hierarchie hodnot) a v rovině výchovné: žák si uvědomí rozdíly mezi hodnotami dřívější společnosti a hodnotami dnešní materialistické společnosti, považuje nad systémem hodnot každého z nás a jeho vlivu na systém hodnot společnosti, ve které žije.

Druhá vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Rodina jako zásadní hodnota lidské společnosti. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle následující: žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (rodina, společnost, manželství, rodičovství) a v rovině výchovné: žák si uvědomí společenské poslání rodiny a důležitost své vlastní rodiny ve vlastním životě.

Třetí vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Opravdoví přátelé jsou rodina, kterou si máme možnost vybrat sami. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle následující: žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (přátelství, láska, zamilovanost, důvěra) a v rovině výchovné: žák si uvědomí hodnotu opravdového přátelství, rozdíl mezi známým, kamarádem a přítelem a pochopí princip respektu a úcty k bližním.

Čtvrtá vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Zdraví jako základní stavební kámen spokojeného a hodnotného života. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle následující: žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (zdraví, nemoc, determinanty zdraví, prevence) a v rovině výchovné: žák si uvědomí hodnotu stojící nad hodnotami ostatními, hodnotu zdraví svého a svých blízkých. Uvědomí si svou zodpovědnost za vlastní zdraví a důležitost zdravotně - protektivního chování, tedy chování chránícího zdraví.

Pátá vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Pohybem ke zdraví těla i ducha každého z nás. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle

následující: žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (pohyb, pohybová aktivita, hypokineze, civilizační onemocnění) a v rovině výchovné: žák si uvědomí nutnost zařazení pohybové činnosti do běžného režimu dne a důležitost sportovní či pohybově rekreační činnosti jako nedílné součásti života každého z nás. Vzhledem k umístění hodnoty pohybu, pohybové činnosti či sportu v systému hodnot studentů pracovního souboru se vyučovací jednotka uskuteční v prostorách tělocvičny jako cvičební jednotka jógového a relaxačního charakteru. V úvodu a závěru jednotky proběhne diskuse a hodnocení vlastních pocitů před a po pohybové činnosti.

Šestá vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Kapka lásky je víc než vodopád zlata. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle následující: žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (láska, druhy lásky (láska mateřská, láska rodičovská, láska přátelská, milenecká láska..), a v rovině výchovné: žák si uvědomí podstatu lidského bytí, kterým je láska. Láska k rodičům a sourozencům, láska k opravdovým přátelům, láska k vlasti a vlastní společnosti, láska milenecká.

Sedmá vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Zdravá Země, zdravý já. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle následující: žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (životní prostředí a zdraví, trvale udržitelný rozvoj jako způsob života, znečištění prostředí), a v rovině výchovné: žák si uvědomí hodnotu naší přírody, zdravého životního prostředí a spjitost místa, ve kterém žije s vlastním zdravím.

Osmá vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Přes různou barvu pleti, víru či kulturní zvyky si každý z nás zaslouží Tvůj respekt. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle následující: žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (vztahy mezi lidmi, vytváření pozitivního klima, práva jedince, multikulturní společnost, a v rovině výchovné: žák si uvědomí hodnotu dobrých vztahů lidí mezi sebou, naučí se respektovat druhé a zlepšit své komunikační schopnosti ve skupině.

Devátá vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Neučíme

se pro školu, ale pro život. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle následující: žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (vzdělání, vzdělávání, vědomosti, dovednosti, kompetence), a v rovině výchovné: žák si uvědomí hodnotu vzdělání a vzdělávání. Uvědomí si smysl učení se pro vlastní život.

Desátá vyučovací jednotka z navrženého intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku je na téma: Opakování je matkou moudrosti. Hlavními cíli jsou v rovině vzdělávací cíle následující: žák bude schopen reprodukovat základní pojmy v dané problematice probrané po celou dobu intervenčního edukačního programu a kreativně vymyslet řešení na kladené otázky a zadané problémy), a v rovině výchovné: žák si zvnitřní kladné postoje k žádoucím hodnotám a zařadí je do vlastní hierarchie hodnot.

6 Závěr

V rámci řešení této bakalářské práce byl stanovený cíl, kterým bylo zmapování hodnotové orientace studentů středních škol a středních odborných učilišť a následně na základě výsledků výzkumu navrhnout intervenční program modifikující hodnoty jedinců na žádoucí. Teoretická část pojednává o hodnotách a jejich hierarchii, o věkovém období adolescence, o způsobech a možnostech vzdělávání studentů daného věkového období a o roli školy při utváření hodnot a jejich interiorizaci.

Pro sběr dat jsem použila Dotazník životních hodnot, který jsem sama pro tyto účely vytvořila a zadala jeho vyplnění n = 97 respondentům, z nichž bylo n = 76 dívek a n = 21 chlapců. Výzkumné předpoklady jsem si položila takto. Vrcholem hodnotové orientace u většiny studentů (více než 50 %) bude rodina a zdraví (více než 50 %). Též jsem předpokládala vysoké procento nežádoucích zvyklostí studentů. Také jsem počítala s tím, že u většiny studentů pracovního souboru budou hodnotové orientace podobné.

Práce přinesla pro mě velkou řadu zajímavých informací o respondentech. Mezi kladné výsledky, patří celkově často vysoko zařazovaná nejmilejší hodnota rodiny, rodinného života a lásky k rodině 52 %. Za nejdůležitější hodnotu považovali studenti zdraví 62 % z nich. Dále za kladné by mohly být považovány vysoko umístěvané hodnoty studia, následného studia a instituce, tedy školy, kde jsou respondenti vzděláváni. Horák (2001) uvádí, že úkolem školy je společnost tvořit, lze na základě i tohoto výzkumu souhlasit. Já sama se domnívám, že prvotní úlohu při formování hodnotové orientace adolescentů hraje rodina i škola dohromady. Mezi další kladné výsledky považuji spokojenost respondentů s jejich životem jako celkem, kde až 82 % studentů odpovědělo kladně. Jak uvádí i Hříchová (2000), postoj k budoucnosti je spíše optimistický.

Co ovšem nemůže být v žádném případě hodnoceno jako pozitivní, je životní styl respondentů. Téměř 90 % dotazovaných uvedlo, že pravidelně požívají alkohol, přestože věkový průměr skupiny je teprve 17 let! Více než dvě třetiny těchto respondentů uvedlo, že pravidelně kouří 76 %. Souhlasím s (MŠMT) a potvrzuji, že za poslední desetiletí došlo k nárůstu problematiky adolescentů v oblasti jednotlivých forem rizikového chování (konzumace alkoholu a kouření cigaret). Já sama si myslím, že dnešní dospívající lidé si ještě nejsou schopni plně uvědomit následky svého jednání a opravdovou hodnotu zdraví. To potvrzuje i předpoklad, že mezi posledními hodnotami se umístil sport a pohybová

aktivita i přesto, že na prvních místech se umístila hodnota zdraví. Zde vidím ještě velké možnosti škol i výchovy v rodině v působení na studenty v oblasti sportu a tělesné výchovy, která je velmi úzce spjata se zdravým životním stylem a kvalitou života obecně.

Na základě výsledků mého výzkumu jsem navrhla intervenční edukační program, jehož cílem je rozvoj a posílení společensky žádoucích hodnot se zaměřením na zdraví každého z nás, pohybovou aktivitu a sportování, sociální vztahy, vztahy k rodině a přátelům. Celý navržený intervenční edukační program v rozsahu deseti vyučujících jednotek obsahují přílohy č. 3 až č. 12 této práce.

V závěru bych tedy velmi ráda podotkla, že by bylo velmi zajímavé v rámci jiných bakalářských a diplomových prací ověřit efektivitu navrženého programu a ověřit jej v praxi.

Díky této práci jsem získala řadu nových poznatků o dané problematice a věřím, že má práce bude přínosná pro pedagogickou praxi.

7 Seznam literatury

ČEVELA, Rostislav, ČELEDOVÁ, Libuše a DOLANSKÝ, Hynek. *Výchova ke zdraví pro střední zdravotnické školy*. Praha: Grada publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2860-5.

FRAŇKOVÁ, Slávka, ODEHNAL, Jiří a PAŘÍZKOVÁ, Jana. *Výživa a vývoj osobnosti dítěte*. Praha: HZ Edito, 2000. ISBN: 80-86009-32-7.

HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál 2009. ISBN 978-80-7367-628-5.

HORÁK, Josef, JOSÍFKOVÁ, Jitka, NOVOTNÁ, Jitka a ŠTĚPANOVIČ, Milan (2007). *Výchovné problémy současné školy*. Liberec: Vysokoškolský podnik s.r.o. Liberec. ISBN 80-7083-537-0.

HŘÍCHOVÁ, Miloslava, NOVOTNÁ, Lenka a MIŇHOVÁ, Jana. (2000). *Vývojová psychologie pro učitele*. Plzeň: FPE ZČU. ISBN 80-7082-626-6.

JANÍK, Tomáš, MAŇÁK, Josef, KNECHT, Petr a NĚMEC, Jiří (2010). *Orbis scholae číslo 3: Proměny kurikula současné školy: vize a realita*. Praha: PF UK. ISSN 1802-4637.

JANKOVSKÝ, J. 2003. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton. ISBN: 80-7085-306-3.

KREJČÍ, Milada, ŠULOVÁ, Lenka, ROZUM, František a HAVLÍKOVÁ, Dagmar. (2011). *Výchova ke zdravému životnímu stylu*. Plzeň: Fraus. ISBN: 978-80-7238-930-8.

KREJČÍ, Milada. *Výchova ke zdraví – strategie výuky duševní hygieny*. České Budějovice: Vlastimil Johanus Tiskárna, 2011. ISBN: 978-80-7394-262-5.

KATZOVÁ, Pavla (2008). *Školský zákon. Komentář*. 1. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2008, ISBN 978-80-7357-421-3.

LANGMEIER, Josef, KREJČÍROVÁ, Dana. (2006). *Vývojová psychologie*. 4. vyd. GradaPublishing 2., 2006, ISBN 80-247-1284-9.

LEVY, CH. S. 1993. *Social work ethics on the line*. New York: The Haworth Press.

MACEK, Petr. (2003). *Adolescence*. Portál, s. r. o., Praha 2003. ISBN 80-7178-747-7.

MIŇHOVÁ, Jana, KUBÍKOVÁ, Anna a PRUNNER, Pavel. (1992). *Kapitoly z obecné psychologie pro učitele*. Plzeň: FPE ZČU. ISBN 80-7043-052-4.

PELIKÁN, Jiří. (2007). *Hledání těžiště výchovy*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1265-2.

PRŮCHA, Jan (2009). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-546-2.

ROZSYPALOVÁ, Marie, ČECHOVÁ, Věra a MELLANOVÁ, Alena. *Psychologie a pedagogika I*. Praha: Informatorium, 2003. ISBN 80-7333-014-8.

THOMPSON, M. 2004. *Přehled etiky*. Praha: Portál. ISBN: 80-8722-747-1.

8 Seznam elektronických zdrojů

Designing the road to better health and well-being in Europe [online]. WHO, 14th European Health Forum Gastein, říjen 2011 [cit. 1.11.2011]. Dostupné z: http://www.euro.wcho.int/__data/assets/pdf_file/0003/152184/RD_Dastein_speech_wellbeing_07Oct.pdf

MŠMT, program Zdraví 21. http://www.khsolc.cz/files/091zdravi_21_cil_1_9.pdf

9 Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník

Příloha 2 Fotodokumentace

Příloha 3 Vyučovací jednotka na téma: Hodnotový systém dnešní moderní společnosti a jeho změny v průběhu jejího vývoje

Příloha 4 Vyučovací jednotka na téma: Rodina jako zásadní hodnota lidské společnosti

Příloha 5 Vyučovací jednotka na téma: Opravdoví přátelé jsou rodina, kterou si máme možnost vybrat sami

Příloha 6 Vyučovací jednotka na téma: Zdraví jako základní stavební kámen spokojeného a hodnotného života

Příloha 7 Vyučovací jednotka na téma: Pohybem ke zdraví těla i ducha každého z nás

Příloha 8 Vyučovací jednotka na téma: Kapka lásky je víc než vodopád zlata

Příloha 9 Vyučovací jednotka na téma: Zdravá Země, zdravý já

Příloha 10 Vyučovací jednotka na téma: Přes různou barvu pleti, víru či kulturní zvyky si každý z nás zaslouží Tvůj respekt

Příloha 11 Vyučovací jednotka na téma: Neučíme se pro školu, ale pro život

Příloha 12 Vyučovací jednotka na téma: Opakování je matkou moudrosti

Příloha č. 1

Dotazník životních hodnot studentů středních a odborných učilišť (15 – 20 let) 2011/2012

Pokyny pro vyplnění dotazníku:

- Prosím Vás, o vyplnění dotazníku, týkajícího se Vašich životních hodnot.
- Prosím, odpovídejte popořadě a tak, jak to nejlépe cítíte. Vybrané odpovědi zakroužkujte nebo dopište. Odpovědi budou použity pouze k vědeckým účelům výzkumu. Nemusíte uvádět Vaše jméno.
- Dotazník není žádnou zkouškou, tak se prosím uvolněte!

Studentka 3.r. VKZ.k Romana Jandová e-mail: romi.jandova@seznam.cz

1.část

1. Jsi chlapec X dívka?

2. Kolik Ti je let?

3. Na jaký typ školy chodíš?

Střední odborné učiliště (s maturitou)

Střední odborné učiliště (bez maturity)

Střední škola (ukončená maturitou)

4. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání tvých rodičů?

Matka - ZŠ - střední škola bez maturity - střední škola s maturitou - VŠ

Otec - ZŠ - střední škola bez maturity - střední škola s maturitou - VŠ

5. Jak trávíš volný čas? Zaškrtni nejvhodnější odpověď

U TV/ DVD

Téměř pořád - hodně často - občas - výjimečně – nikdy

U PC

Téměř pořád - hodně často - občas - výjimečně – nikdy

Venku s kamarády

Téměř pořád - hodně často - občas - výjimečně – nikdy

Přípravou do školy/studiem

Téměř pořád - hodně často - občas - výjimečně – nikdy

Zájmové kroužky/sport

Téměř pořád - hodně často - občas - výjimečně – nikdy

Relaxací (četba, poslech hudby)

Téměř pořád - hodně často - občas - výjimečně – nikdy

Na brigádách

Téměř pořád - hodně často - občas - výjimečně – nikdy

Nějak jinak. Jak?.....

Téměř pořád – hodně často – občas – výjimečně - nikdy

6. Jsi spokojen(a) se svým životem?

Rozhodně ano - spíše ano - nevím - spíše ne - rozhodně ne

7. Zaškrtni nejvhodnější odpovědi:

Vzdělání je:

Velmi důležité - důležité - nevím - ne moc důležité – nedůležité

Rodina je:

Velmi důležitá - důležitá - nevím - ne moc důležitá – nedůležitá

Vybudovat si úspěšnou kariéru

Rozhodně souhlasím - spíše souhlasím - nevím - spíše nesouhlasím -
rozhodně nesouhlasím

Studovat dokud to jde

Rozhodně souhlasím - spíše souhlasím - nevím - spíše nesouhlasím -
rozhodně nesouhlasím

Nejlepší je cestovat, poznávat nová místa a lidi

Rozhodně souhlasím - spíše souhlasím - nevím - spíše nesouhlasím -
rozhodně nesouhlasím

8. Po ukončení školy chceš:

Dále studovat

Rozhodně souhlasím - spíše souhlasím - nevím - spíše nesouhlasím -
rozhodně nesouhlasím

Najít si dobrou práci a vybudovat si kariéru

Rozhodně souhlasím - spíše souhlasím - nevím - spíše nesouhlasím -
rozhodně nesouhlasím

Založit rodinu

Rozhodně souhlasím - spíše souhlasím - nevím - spíše ne souhlasím
- rozhodně nesouhlasím

Cestovat

Rozhodně souhlasím - spíše souhlasím - nevím - spíše nesouhlasím -
rozhodně nesouhlasím

Něco jiného, co?.....

9. Jsi spokojen(a) s:

Školou

Rozhodně ano - spíše ano - nevím - spíše ne - rozhodně ne

Místem bydliště

Rozhodně ano - spíše ano - nevím - spíše ne - rozhodně ne

Množstvím dobrých přátel

Rozhodně ano - spíše ano - nevím - spíše ne - rozhodně ne

S Tvou finanční situací

Rozhodně ano - spíše ano - nevím - spíše ne - rozhodně ne

Způsobem, jak trávíš volný čas

Rozhodně ano - spíše ano - nevím - spíše ne - rozhodně ne

10. Mým životním cílem je: (oznámkuj jako ve škole)

Založit rodinu a mít spoustu dětí 1 2 3 4 5

Studovat 1 2 3 4 5

Být bohatý (á) a slavný(á) 1 2 3 4 5

Pomáhat potřebným 1 2 3 4 5

Cestovat 1 2 3 4 5

Být slavný(á) a mít moc (abych mohl (a) něco změnit) 1 2 3 4 5

11. Seřad' následující hodnoty podle svého uvážení od nejdůležitější po nejméně důležité

Zdraví, láska, rodina, bohatství, majetek, kariéra, krása, úspěch, přátelství,
vzdělání, moc, sláva, zábava, svoboda, moudrost, pravda, sport (jaký ?), meditace.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.

12. Jakou peněžní částkou ti rodiče přispívají na týden?

.....

13. Jsi spokojen (a) s touto částkou Ano x Ne

14. Za co nejčastěji kapesné utratíš?.....

.....

15. Kouříš? Téměř pořád - hodně často – občas – výjimečně – nikdy

Piješ alkohol? Téměř pořád - hodně často – občas – výjimečně – nikdy

16. Pokud kouříš nebo piješ, tak z jakého důvodu?

.....

.....

17. Vypiš jinou neřest nebo povahovou vlastnost, kterou bys chtěl (a) změnit?

.....

.....

18. Jaké vlastnosti si na sobě ceníš?

.....

19. Co je ti na světě nejmilejší?

.....

20. Kdybys měl(a) možnost něco, cokoliv na Zemi změnit, co by to bylo?

.....

.....

Příloha č. 2

Fotodokumentace (žáci vyplňující dotazník)

FOTO č. 1

(zdroj: vlastní)

FOTO č. 2

(zdroj: vlastní)

FOTO č. 3

(zdroj: vlastní)

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

1. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: Hodnotový systém dnešní moderní společnosti a jeho změny v průběhu jejího vývoje.

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (hodnota, systém hodnot, hierarchie hodnot)

výchovný: Žák si uvědomí rozdíly mezi hodnotami dřívější společnosti a hodnotami dnešní materialistické společnosti, pouvažuje nad systémem hodnot každého z nás a jeho vlivu na systém hodnot společnosti, ve které žije.

**Materiální
zajištění:**

Vyzdobení třídy, nástěnky, naučné plakáty, články z novin s danou problematikou

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01 - 0:05	Příchod edukátora - přípravná část - Příprava místnosti - Příprava materiálů pro vyučovací jednotku	

<p>0:06</p> <p>-</p> <p>0:20</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- úvodní část</p> <p>- Představení se (jméno a příjmení edukátora, profesní historie a cíl mého působení).</p> <p>- Seznámení se s edukanty (stojíme v kolečku naproti sobě, každý řekne a ukáže jaký sport má nejraději, postupně se všichni opakují a ukazují, jméno a sport všech spolužáků dokolečka).</p> <p>- Představení intervenčního plánu studentům a jeho cíle</p> <p>- Představení časového plánu intervenčního programu</p>	<p>Zapsání do třídní knihy</p>
<p>0:20</p> <p>-</p> <p>0:45</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- hlavní část</p> <p>- Diskuze na téma: co jsou to vlastně hodnoty? (5 min)</p> <p>- Aktivita: Jaké hodnoty jsou typické pro dnešní moderní společnost? (10 min)</p> <p><i>Studenty rozdělím do 4 souměrných skupin a diskutují na zadané téma. Později vypíší hodnoty, o kterých se domnívají, že jsou typickými pro dnešní společnost. Zástupci skupin vypíší na tabuli svá řešení. Společně porovnáme výsledky všech jednotlivých skupin a shrneme výsledky předešlé práce.</i></p> <p>- Přednáška na téma: Moderní společnost a její hodnotový systém (10 min)</p>	<p>Usměřňuji studenty tak, aby se neodkláněli od tématu a aby měl každý možnost vyjádřit svůj názor.</p>
<p>0:45</p> <p>-</p> <p>0:50</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- závěrečná část</p> <p>- Závěrečné shrnutí probrané látky</p> <p>- Závěrečné shrnutí diskuse a výsledků práce, které vyučovací jednotka přinesla</p> <p>- Představení tématu následující vyučovací jednotky studentům a motivování je pro další výuku</p> <p>- Rozloučení se s žáky</p>	

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

2. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: Rodina jako zásadní hodnota lidské společnosti.

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (rodina, společnost, manželství, rodičovství)

výchovný: Žák si uvědomí společenské poslání rodiny a důležitost své vlastní rodiny ve vlastním životě

**Materiální
zajištění:**

Vyzdobení třídy, nástěnky, naučné plakáty, články z novin s danou problematikou

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01	Příchod edukátora	
-	- přípravná část	
0:05	- Příprava místnosti - Příprava materiálů pro vyučovací jednotku	

<p>0:06</p> <p>-</p> <p>0:25</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- úvodní část</p> <p>- Aktivita: Inscenace rodiny <i>Rozdělím studenty do šesti stejných skupin. Každá z nich si vylosuje téma, o kterém sehraje krátké inscenační představení, které vždy představuje hodnotovou a citovou podstatu rodiny.</i></p> <p>TÉMATA: „Taťka, hlava rodiny“ „Všude dobře, doma nejlépe“ „Jestli mě bude na světě mít někdo pořád opravdu rád, tak je to moje mamka“ „Moje babička stejně nejlépe vaří“ „Můj brácha má prima bráchu“ „Vánoce nejsou jen o dárkách“</p>	<p>Zapsání do třídní knihy</p>
<p>0:25</p> <p>-</p> <p>0:45</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- hlavní část</p> <p>- Diskuze na téma: co pro mne znamená rodina (10 min)</p> <p>- Přednáška na téma: Moderní společnost a její hodnotový systém (10 min)</p>	<p>Usměřňuji studenty tak, aby se neodkláněli od tématu a aby měl každý možnost vyjádřit svůj názor.</p>
<p>0:45</p> <p>-</p> <p>0:50</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- závěrečná část</p> <p>- Závěrečné shrnutí probrané látky</p> <p>- Závěrečné shrnutí inscenace a výsledků her, které vyučovací jednotka přinesla</p> <p>- Představení tématu následující vyučovací jednotky studentům a motivování je pro další výuku</p> <p>- Rozloučení se s žáky</p>	

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

3. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: Opravdoví přátelé jsou rodina, kterou si máme možnost vybrat sami.

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (přátelství, láska, zamilovanost, důvěra)

výchovný: Žák si uvědomí hodnotu opravdového přátelství, rozdíl mezi známým, kamarádem a přítelem a pochopí princip respektu a úcty k bližním

**Materiální
zajištění:**

Časopisy, noviny, letáky pro tvorbu posterů, nůžky, lepidla, čisté plakáty.

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01	Příchod edukátora	
-	- přípravná část	
0:05	<ul style="list-style-type: none">- Příprava místnosti- Příprava materiálů pro vyučovací jednotku- Poprosím studenty o uspořádání lavic do 3 stanovišť (3 lavice přisunou k sobě a židle spořádají dokola)	

<p>0:06 - úvodní část</p> <p>-</p> <p>0:25 - Aktivita: Popiš co pro tebe znamená opravdové přátelství <i>Studenti každý sám zkusí v pár větách vyjádřit, co pro ně znamená opravdové přátelství. Pro jednoho to může být opora, pro druhého chvíle zábavy, ale i pocit bezpečí a důvěry. Studenti formou diskuse budou prezentovat svá východiska a budou si je snažit obhájit. V závěru shrneme co vše tedy přátelství může být a zároveň si studenti v návaznosti na vyjádření druhých uvědomí, jakou hodnotu opravdové přátelství ve skutečnosti má.</i></p>		<p>Zapsání do třídní knihy</p>
<p>0:25 - hlavní část</p> <p>-</p> <p>0:45 - Aktivita postery: studenti se rozdělí do 3 skupin (každé na jedno z vytvořených stanovišť) a budou se snažit na základě předchozího povídání vytvořit postery, které budou vyjadřovat co možná nejlépe hodnotu opravdového přátelství. Na postery budou vystřihovat a lepít obrázky, psát citáty či různá vyjádření či malovat. Vzniklá díla vystavíme po třídě.</p>		<p>Usměrňuji studenty tak, aby se neodkláněli od tématu a aby měl každý možnost vyjádřit svůj názor. Obcházím jednotlivé skupinky a usměrňuji jejich činnost.</p>
<p>0:45 - závěrečná část</p> <p>-</p> <p>0:50 - Závěrečné shrnutí probrané látky (krátké vyjádření každé skupiny k vytvořenému posteru)</p> <p>- Představení tématu následující vyučovací jednotky studentům a motivování je pro další výuku</p>		

	- Rozloučení se s žáky	
--	------------------------	--

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

4. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: Zdraví jako základní stavební kámen spokojeného a hodnotného života.

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (zdraví, nemoc, determinanty zdraví, prevence)

výchovný: Žák si uvědomí hodnotu stojící nad hodnotami ostatními, hodnotu zdraví svého a svých blízkých. Uvědomí si svou zodpovědnost za vlastní zdraví a důležitost protektivního chování

**Materiální
zajištění:**

Vyzdobení třídy tématikou zdraví a nemoci, nástěnky, naučné plakáty, články z novin s danou problematikou

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01	Příchod edukátora	
-	- přípravná část	
0:05	- Příprava místnosti - Příprava materiálů pro vyučovací jednotku	

<p>0:06</p> <p>0:20</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- úvodní část</p> <p>- Diskuse: co je to zdraví? Jak bychom jej mohli popsat? Co pojem zdraví vlastně vyjadřuje? Co znamená pojem individuální pojetí zdraví?</p> <p>Studenty nechám diskutovat nad danými tématy, jen hlídám diskusi, aby se neodkláněla od tématu. V případě nízké aktivity studentů vstupuji do diskuse s dalšími otázkami na téma zdraví.</p>	<p>Zapsání do třídní knihy</p>
<p>0:20</p> <p>0:45</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- hlavní část</p> <p>0:20 Aktivita: Rozdělím studenty do dvou skupin.</p> <p>-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jedna bude řešit odpovědi na otázku CO MŮŽEME DĚLAT, POKUD JSME ZDRÁVI A CÍTÍME SE DOBŘE? A dále řeší problém CO MŮŽEME UDĚLAT PRO SVÉ ZDRAVÍ? • Druhá skupina bude řešit odpovědi na otázku CO NEMŮŽEME, POKUD JSME NEMOCNI a dále řeší problém CO DĚLAT PRO TO, ABYCHOM NAVRÁTILI A POSÍLILI NAŠE ZDRAVÍ? <p>Skupinky sepiší svá východiska a zástupci skupin odprezentují výsledky skupinové práce. Po prezentacích shrneme zásadní informace, které studenti poskytl a vyvodíme závěr k dané problematice.</p>	<p>Usměrňuji studenty tak, aby se neodkláněli od tématu a aby měl každý možnost vyjádřit svůj názor.</p>
<p>0:45</p> <p>0:50</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- závěrečná část</p> <p>- Závěrečné shrnutí probrané látky</p> <p>- Představení tématu následující vyučovací jednotky studentům a motivování je pro další výuku</p> <p>- Rozloučení se s žáky</p>	

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

5. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: Pohybem ke zdraví těla i ducha každého z nás.

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (pohyb, pohybová aktivita, hypokineze, civilizační onemocnění)

výchovný: Žák si uvědomí nutnost zařazení pohybové činnosti do běžného režimu dne a důležitost sportovní či pohybově rekreační činnosti jako nedílné součásti života každého z nás.

**Materiální
zajištění:**

Tělocvična, žíněnky, rádio, relaxační hudba.

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01	Příchod edukátora	
-	- přípravná část	
0:05	- Příprava tělocvičny - Kontrola náradí a náčiní	

<p>0:06</p> <p>-</p> <p>0:20</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- úvodní část</p> <ul style="list-style-type: none"> - uspořádání žiňenek se studenty do kruhu (3 min) - úvodní povídání o sportu, pohybové aktivitě, relaxaci a jejichž nutnosti pro lidský organismus (10 min) - sepsání aktuálních pocitů, stavů a nálad na papír, každým ze studentů (individuálně) (3 min) 	<p>Zapsání do třídní knihy</p>
<p>0:20</p> <p>-</p> <p>0:45</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- hlavní část</p> <p>- Průpravná část:</p> <p><u>Úvodní relaxace:</u></p> <p>(uvolněně ležet, nohy mírně od sebe, dlaně směřují vzhůru. Soustředění se na vlastní dech, postupné uvolnění a prodýchání celého těla- PDK (prsty, chodidlo, nárt, kotníky, lýtko, koleno, podkolení jamka, přední a zadní strana stehna), LDK, hýždě, pánev, podbřišek, oblast pupku, hrudník, záda, PHK (prsty, dlaň, ruka, zápěstí, předloktí, loket, nadloktí, rameno), LHK, šíje, krk, obličej (brada, ústa, tváře, okolí nosu, obočí, čelo), vlasová část hlavy.</p> <p>-Zpětné prohloubení dechu (10 min)</p> <ul style="list-style-type: none"> - -úvodní cvičení (protahování těla ve vzpažení a v rytmu svého dechu, střídavě protahuji P/L stranu těla, křížem. Přitahování kolen střídavě k trupu, souběžně.) Protahování šíje do stran, na bradu (předklon). Protahování HK (labuť), protahování zad, zavřená kolébka dopředu a vzad, do stran. Kobra – protažení. Krokodýl – uvolnění. (8 min) <p>Závěrečná část</p> <p>Dechová cvičení (4 min)</p> <p>sepsání aktuálních pocitů, stavů a nálad na papír, každým ze studentů (individuálně) (3 min)</p>	

0:45	Výuka v hodině	
-	- závěrečná část	
0:50		
	<ul style="list-style-type: none"> - rozebrání pocitů studentů, jejich vývoji a celkových změn. - diskuse nad vlivem pohybové činnosti a předchozí jógové sestavy na psychický stav (zlepšení nálady, zmírnění stresu a napětí aj.), fyzický stav organismu a těla (nabuzení, získání energie, protažení, odpočinutí), sociální stav (kolektivní zlepšení nálady, pozitivní klima ve třídě aj.) a spirituální stav ducha (oproštění stavu ducha od těla a mysli aj.) 	

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

6. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: „Kapka lásky je víc než vodopád zlata.“

(Friedrich Von Bodenstedt)

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (láska, druhy lásky (láska mateřská, láska rodičovská, láska přátelská, milenecká láska..))

výchovný: Žák si uvědomí podstatu lidského bytí, kterým je láska. Láska k rodičům a sourozencům, láska k opravdovým přátelům, láska k vlasti a vlastní společnosti, láska milenecká.

**Materiální
zajištění:**

Vyzdobení třídy, nástěnky, naučné plakáty, články z novin s danou problematikou

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01	Příchod edukátora	
-	- přípravná část	
0:05	- Příprava místnosti - Příprava materiálů pro vyučovací jednotku	

<p>0:06</p> <p>0:20</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- úvodní část</p> <p>- Diskuse: co je to vůbec láska? Existuje více druhů lásky? Jsou v nich rozdíly? Proč je láska tak důležitá?</p> <p>Studenty nechám diskutovat nad danými tématy, jen hlídám diskusi, aby se neodkláněl k tématu. V případě nízké aktivity studentů vstupuji do diskuse s dalšími otázkami na téma láska (10 min)</p> <p>Závěrem shrneme důležité informace a fakta, která jsme si řekli. Studenti si zapíší nejdůležitější informace do sešitu (5 min)</p>	<p>Zapsání do třídní knihy</p>
<p>0:20</p> <p>0:45</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- hlavní část</p> <p>Práce ve skupinách:</p> <p>- Rozdělím studenty do rovnoměrných šesti skupin (cca po čtyřech – pěti žácích)</p> <p>Každé skupině přidělím citát o lásce. Úkolem studentů je prodiskutovat citát, jeho hlavní myšlenku a zkusit vysvětlit třídě, co chtěl citátem autor říci.</p> <p>CITÁTY:</p> <p>1) První láska je los, který nevyhrává, ale celý život si pomatuješ jeho číslo.“</p> <p>Emile Zola</p> <p>2) „Je lepší být nenáviděn pro to, jaký jsi, než být milován pro to, co nejsi.“</p> <p>Kurt Cobain</p> <p>3) „Nabídnout přátelství tomu, kdo chce lásku, je jako dát chleba tomu, kdo umírá žízní.“</p>	<p>Usměrňuji studenty tak, aby se neodkláněli od tématu a aby měl každý možnost vyjádřit svůj názor.</p>

	<p>Španělská přísloví</p> <p>4) „Je třeba být si trochu podobni, abychom si rozuměli, ale trochu rozdílní, abychom se milovali.“</p> <p>Jean Jacques Rousseau</p> <p>5) „Láska je jako slza. Rodí se v očích a padá k srdci.“</p> <p>Česká přísloví</p> <p>6) „Pravá láska je stav, ve kterém člověk cítí osudovou potřebu být neustále s milovanou bytostí.“</p> <p>Karel Čapek</p>	
<p>0:45</p> <p>-</p> <p>0:50</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- závěrečná část</p> <p>- Závěrečné shrnutí probrané látky a diskusí</p> <p>- Rozloučení se s žáky, poděkování za skvělou spolupráci v rámci celého intervenčního výukového programu.</p>	

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

7. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: Zdravá Země, zdravý já.

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (životní prostředí a zdraví, trvale udržitelný rozvoj jako způsob života, znečištění prostředí)

výchovný: Žák si uvědomí hodnotu naší přírody, zdravého životního prostředí a spojitost místa, ve kterém žije s vlastním zdravím.

**Materiální
zajištění:**

Vyzdobení třídy, nástěnky, naučné plakáty, články z novin s danou problematikou

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01	Příchod edukátora	
- 0:05	- přípravná část - Příprava místnosti - Příprava materiálů pro vyučovací jednotku	

<p>0:06</p> <p>-</p> <p>0:20</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- úvodní část</p> <p>Diskuse: Co je to životní prostředí? Souvisí naše životní prostředí s naším zdravím? Jak? S jakými ekologickými problémy se v současnosti potýkáme? Jak bychom tyto problémy mohly zmírnit či vyřešit? Co je to trvale udržitelný rozvoj? Mohl by být tento trvale udržitelný rozvoj novým způsobem našeho života? Studenty nechám diskutovat nad danými tématy, jen hlídám diskusi, aby se neodkláněl k tématu. V případě nízké aktivity studentů vstupují do diskuse s dalšími otázkami na téma zdraví.</p>	<p>Zapsání do třídní knihy</p>
<p>0:20</p> <p>-</p> <p>0:45</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- hlavní část</p> <p>Aktivita: Rozdělím studenty do dvou skupin.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jedna bude řešit odpovědi na otázku CO MŮŽEME UDĚLAT, ZAVÉST, ZORGANIZOVAT ČI VYTVOŘIT PRO TO, ABYCHOM ZLEPŠILI EKOLOGICKÝ STAV NAŠEHO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A TÍM I PODPOROVALI CELKOVÝ EKOLOGICKÝ STAV PLANETY ZEMĚ? • Druhá skupina bude řešit odpovědi na otázku CO BYCHOM MĚLI PŘESTAT DĚLAT, ZAKÁZAT, ČI ZMÍRNIT, ABYCHOM ZLEPŠILI EKOLOGICKÝ STAV NAŠEHO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A TÍM I PODPOROVALI CELKOVÝ EKOLOGICKÝ STAV PLANETY ZEMĚ? <p>Skupinky budou aktivně diskutovat na zadané téma, sepíší svá východiska a zástupci skupin seznámí druhou skupinu s výsledky jejich práce. Po prezentacích shrneme zásadní informace, které studenti poskytli a vyvodíme závěr k dané problematice.</p>	<p>Usměřňuji studenty tak, aby se neodkláněli od tématu a aby měl každý možnost vyjádřit svůj názor.</p>

0:45	Výuka v hodině	
-	- závěrečná část	
0:50		
	- Závěrečné shrnutí probrané látky, zdůraznění nejdůležitějších bodů	
	- Představení tématu následující vyučovací jednotky studentům a motivování je pro další výuku	
	- Rozloučení se s žáky	

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

8. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: Přes různou barvu pleti, víru či kulturní zvyky si každý z nás zaslouží Tvůj respekt.

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (vztahy mezi lidmi, vytváření pozitivního klima, práva jedince, multikulturní společnost)

výchovný: Žák si uvědomí hodnotu dobrých vztahů lidí mezi sebou, naučí se respektovat druhé a zlepší své komunikační schopnosti ve skupině.

**Materiální
zajištění:**

Vyzdobení třídy, nástěnky, naučné plakáty, články z novin s danou problematikou

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01	Příchod edukátora	
-	- přípravná část	
0:05	- Příprava místnosti - Příprava materiálů pro vyučovací jednotku	

	<p>Výuka v hodině</p> <p>0:06 - úvodní část</p> <p>-</p> <p>0:20 Diskuse: co je to respekt? Co je jeho smyslem? Proč je tak důležitý? Přejete si, aby vás druzí respektovali? Myslíte si, že má každý z nás a lidí z našeho okolí stejné právo na respekt? Může existovat mezi vašimi vztahy s vaším okolím a vaším zdravím vztah? Jak se odráží hádky, pomlouvání a nesnášenlivost určitých menšin na vašem zdraví? Jaký bude mít vliv pozitivní přístup k druhým a zlepšení komunikace s lidmi ve vašem okolí na vaše zdraví?</p> <p>Studenty nechám diskutovat nad danými tématy, jen hlídám diskusi, aby se neodkláněl k tématu. V případě nízké aktivity studentů vstupuji do diskuse s dalšími otázkami na téma zdraví.</p> <p>Výuka v hodině</p> <p>0:45</p> <p>- hlavní část</p> <p>Aktivita: Inscenace</p> <p>Vyberu ve třídě 3 dobrovolníků.</p> <p>Každému z nich zadám roli a jednoho po druhém požádám, aby se posadil na židli před tabuli, čelem k ostatním žákům třídy. Ostatní žáci mají za úkol různě reagovat na situaci ve které jedinec je. Jedni pozitivněji, druzí negativněji, jedni vstřícněji, druzí agresivněji. Vybraný jedince ve vybrané roli reaguje na chování spolužáků. Po uplynulém čase věnovaném konkrétní inscenaci žák (herec) popisuje pocity, které měl při hře, co mu bylo příjemné, jaké chování</p>	<p>Zapsání do třídní knihy</p>
--	---	---------------------------------------

	<p>spolužáků mu pomáhalo a jaké chování bylo naopak pro herce velmi nepříjemné jak se při tom cítil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Role: Cizinec je ztracený v cizím městě, špatně rozumí místním obyvatelům a nutně se potřebuje dostat na nádraží. Nemá tušení jak funguje městská hromadná doprava a chtěl by poradit, jak si může zaplatit cestu. • Role: Manžel a otec dvou dětí, které studují na střední škole. Po deseti odpracovaných letech byl vyhozen z práce a nemůže si najít nové zaměstnání. V obchodním centru usiluje o práci skladníka či prodavače. Rom. <p>Role: žák který má doma s rodiči problémy a bojí se o nich mluvit. Ovšem rozhodne se se svěřit třídnímu učiteli, který jej ovšem nemá moc rád, protože ve škole neustále nedává pozor, nesleduje průběh hodiny a výrazně se mu zhoršil prospěch.</p>	
<p>0:45</p> <p>0:50</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- závěrečná část</p> <p>- Závěrečné shrnutí probrané látky, zdůraznění nejdůležitějších bodů</p> <p>- Představení tématu následující vyučovací jednotky studentům a motivování je pro další výuku</p> <p>- Rozloučení se s žáky</p>	

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

9. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: Neučíme se pro školu, ale pro život.

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen definovat základní pojmy v dané problematice (vzdělání, vzdělávání, vědomosti, dovednosti, kompetence)

výchovný: Žák si uvědomí hodnotu vzdělání a vzdělávání. Uvědomí si smysl učení se pro vlastní život.

**Materiální
zajištění:**

Citáty o vzdělání, vědění, poznání a učení.

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01 - 0:05	Příchod edukátora - přípravná část - Příprava místnosti - Příprava materiálů pro vyučovací jednotku	

<p>0:06</p> <p>-</p> <p>0:20</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- úvodní část</p> <p>Diskuse: co je to vzdělání? Co je smyslem vzdělání? Jak bychom charakterizovali vzdělaného člověka? Jak využiji vědomosti a dovednosti, které se mi dostanou ve škole?</p> <p>Studenty nechám diskutovat nad danými tématy, jen hlídám diskusi, aby se neodkláněl k tématu. V případě nízké aktivity studentů vstupuji do diskuse s dalšími otázkami na téma zdraví.</p>	<p>Zapsání do třídní knihy</p>
<p>0:20</p> <p>-</p> <p>0:45</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- hlavní část</p> <p>Aktivita: Žáci mají za úkol popřemýšlet nad tím, co je jejich smyslem života. Zda je to najít dobré zaměstnání, či pořízením si rodiny a správně vychovat své děti, zda je to touha cestovat, být šťastný, být zdravý či být bohatý.</p> <p>Žáci následně vypíší na list papíru alespoň deset argumentů, jak jim ke splnění jejich vlastního cíle může pomoci vzdělání. Žáci se zvednou z míst a pohybem po třídě se snaží najít spolužáky se stejným či blízkým životním cílem. Tímto žáci vytvoří skupinky. Následně žáci ve skupinách diskutují o podpoře jejich cíle vzděláním a snaží se shodnout na šesti nejzásadnějších argumentech. V závěru zástupci skupin seznámí spolužáky s jejich hlavním cílem a s výčtem nejdůležitějších argumentů, jak jim může pomoci vzdělání a být vzdělán. Žáci si uvědomí důležitost a využití vlastního vzdělání. Uvědomí si, že se neučí pro školu, ale pro život.</p>	<p>Usměrňuji studenty tak, aby se neodkláněli od tématu a aby měl každý možnost vyjádřit svůj názor.</p>
<p>0:45</p> <p>-</p> <p>0:50</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- závěrečná část</p> <p>- Závěrečné shrnutí probrané látky</p> <p>- Představení obsahu následující poslední vyučovací</p>	

	jednotky studentům a motivování je pro další výuku - Rozloučení se s žáky	
--	--	--

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

10. vyučovací jednotky z intervenčního edukačního programu pro formování žádoucích postojů studentů v adolescentním věku

Téma vyučovací jednotky: Opakování je matkou moudrosti.

Cíl edukační jednotky:

vzdělávací: Žák bude schopen reprodukovat základní pojmy v dané problematice probrané po celou dobu intervenčního edukačního programu a kreativně vymyslet řešení na kladené otázky a zadané problémy

výchovný: Žák si zvnitřní kladné postoje k žádoucím hodnotám a zařadí je do vlastní hierarchie hodnot

Materiální zajištění: 6 nástěnných posterů s určitým problémem či otázkou vztahujících se k problematice probrané v rámci intervenčního edukačního programu

Čas min	Obsah	Poznámky
0:01	Příchod edukátora	
-	- přípravná část	
0:05	Po třídě rozmístím 6 nástěnných posterů s určitým problémem či otázkou pro žáky s tematikou probranou v rámci intervenčního edukačního programu Příprava materiálů pro vyučovací jednotku	

<p>0:06</p> <p>-</p> <p>0:20</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- úvodní část</p> <p>Žáky rozdělím do šesti rovnoměrných skupin. Žáci mají za úkol zvolit v každé skupině vedoucího skupiny, zapisovatele a řečníka.</p> <p>Po třídě je rozmístěno 6 posterů se zadáním problému či s otázkou pro žáky. Žáci po jednotlivých skupinách chodí od posteru k posteru a vymýšlí řešení k zadanému problému či odpověď na zadanou otázku.</p>	<p>Zapsání do třídní knihy</p>
<p>0:20</p> <p>-</p> <p>0:45</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- hlavní část</p> <p>Společné řešení problémů řešených v rámci aktivity a diskutování žáků mezi sebou.</p> <p>Jednotlivý řečníci z každé skupiny prezentují jejich navrhované řešení na problém či odpověď na aktuální otázku, ostatní žáci reagují kladně či negativně (konstruktivně!) jak by problém mohl být řešen lépe.</p> <p>Ke každé otázce vystoupí všichni řečníci, až poté se zaobíráme otázkou či problémem dalším. Nechávám žáky diskutovat a usměrňuji jejich diskusi tak, aby se neodkláněla od tématu.</p>	
<p>0:45</p> <p>-</p> <p>0:50</p>	<p>Výuka v hodině</p> <p>- závěrečná část</p> <p>- Závěrečné shrnutí aktivity a celého intervenčního edukačního programu</p> <p>- Poděkování žákům za jejich soustavnou aktivitu a pozitivní přístup</p> <p>- Rozloučení se s žáky</p>	